

# Viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA N. SOL. O.

LETO XII. — STEVILKA 12

DECEMBER 1979

POSTNINA PLACANA

## Globalna ocena izvajanja srednjeročnega plana D0 Lesna v obdobju 1976–1979 in opredelitev njenega položaja v gospodarstvu SR Slovenije

V družbenem planu SR Slovenije so bili opredeljeni naslednji cilji in naloge, ki naj bi zagotovili kvaliteten napredek v razvoju proizvodnih sil in družbenoekonomskih odnosov:

- uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vseh področjih družbene reprodukcije,
- stalno izboljševanje življenjskega standarda delavcev in občanov ob poudarjeni krepitvi družbenega standarda,
- stabilnejši gospodarski razvoj na osnovi kvalitetnih dejavnikov razvoja ob skladnejših odnosih v obsegu in strukturi proizvodnje in porabe,

— spremembe v strukturi proizvodnje in investicij v smeri dogovorjenih prednostnih nalogah,

— intenzivnejše gospodarsko sodelovanje s tujino, povečanje izvoza blaga in storitev, racionalno nadomeščanje uvoza ter doseganje večje skladnosti v zunanjetrgovinskih tokovih,

— izvajanje prednostnih nalog družbenih dejavnosti, zlasti na področju usmerjenega izobraževanja, raziskovalnega dela, osnovnega zdravstvenega varstva in nekaterih področij kulture,

— uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike, ki temelji na kvalitetnejših osnovah ter uveljavljanje življenjskih in kulturnih standardov pri zaposlovanju,



**1980**

*Srečno  
novo leto  
želi vsem  
delavcem  
in kmetom  
koopezan-  
tom  
Lesne  
Slovenj  
Gradec  
Uredniški  
odbor*

— skladnejši družbenoekonomski razvoj vseh območij v SR Sloveniji ter smotno prostorsko razporejanje dejavnosti in objektov.

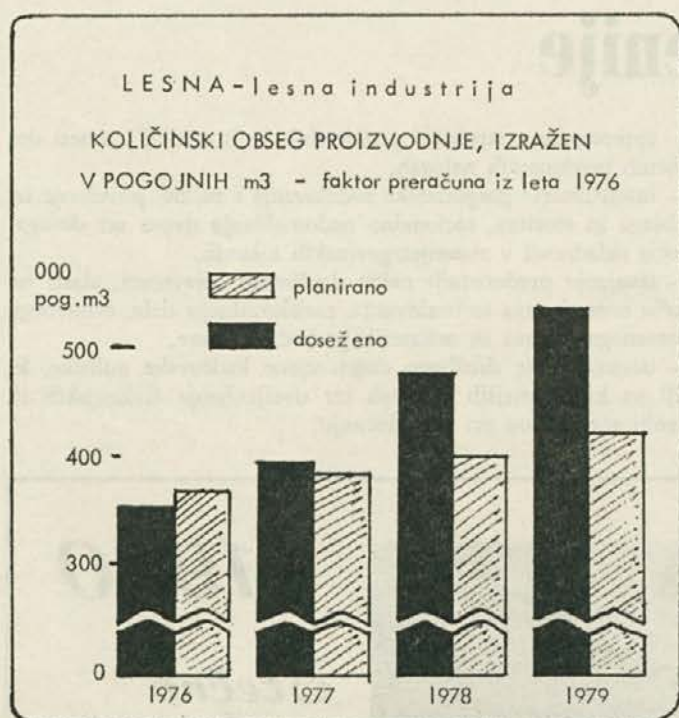
Vse te zahtevane naloge naj bi izvajali v LESNI v okviru naslednjih materialnih možnosti: rast dohodka za okoli 13 % (gospodarstvo SRS 6 %) letno, zaposlenosti 2,3 % (gospodarstvo SRS 3 %) letno, produktivnosti dela za okoli 10 % (gospodarstvo SRS 3,6 %) letno, osebnih odhodkov na zaposlenega za okoli 5 % (gospodarstvo SRS 3 %) letno, izvoza blaga za okoli 23 % (gospodarstvo SRS 8,2 %) ter uvoza blaga za okoli 21 % (gospodarstvo SRS 5 %) letno. Delež investicij v osnovna sredstva v dohodku naj bi znašal okoli 29 %, za enostavno in razširjeno reprodukcijo pa naj bi ostalo povprečno kar 36 % dohodka.

Naloge, opredeljene v družbenem planu SR Slovenije naj bi se izvajale v slovenskem gospodarstvu v mnogo bolj skrčenih okvirih, kot smo si jih zadali v LESNI, pa se je že ob pripravah in sprejemanju plana pogosto postavljalo vprašanje ali niso vse te naloge preveč zahtevne. Analize izvajanja družbenega plana po štirih letih ponovno kažejo, da dogovorjene naloge, ki pomenijo bistven preobrat od dolgoročnih tendenc, presegajo možnosti tega petletnega obdobja in jih bo zato treba na marsikaterem področju prenesti v naslednje srednjeročno obdobje.

Razmeroma ugodni količinski rezultati slovenskega gospodarstva (dosežena stopnja rasti družbenega proizvoda znaša po oceni 5,5 % — planirana 6 % — in višja stopnja rasti investicij, kot je bila predvidena) pa so bili doseženi drugače, kot je bilo predvideno.

Družbeni proizvod, ki naj bi se povečal največ zaradi boljše produktivnosti, je porasel v glavnem zaradi večjega zaposlovanja. Slabše gospodarjenje je bilo poleg visoke stopnje rasti splošne in skupne potrošnje vzrok za zmanjšanje sredstev za reprodukcijo, investicije pa so kljub temu rasle hitreje kot dohodek. Osnovni vir sredstev za investicije je postal kredit (1979 v SRS 56 % potrebnih sredstev). Posledica tega pa je ekonomska nestabilnost, saj je razširjena reprodukcija v večji meri odvisna od domačih in tujih kreditnih virov, kot od ustvarjenega dohodka. To pomeni tudi zmanjšanje vpliva gospodarstva na investicije, saj na primer samo 16 % lastnih sredstev v večjih investicijah jugoslovanskega gospodarstva v preteklem letu ni moglo zagotoviti realnega odločanja v OZD, ne povečuje pa tudi zainteresiranost le-te za razširjeno reprodukcijo — posledica tega je neučinkovito investiranje. Razen tega pa se mora v pogojih negativne realne obrestne mere in hitrega zagotavljanja denarnih sredstev brez oklevanja investirati v lasten razvoj in ni časa, da bi se zbralo več sredstev za resne investicije — posledica tega pa je velika razdrobljenost in neučinkovitost naložb.

Slabša rast produktivnosti dela je skupaj z visoko rastjo domačih cen vzrok za slabše rezultate našega gospodarstva na področju vključevanja v mednarodno menjavo. Eden od vzrokov, da smo slabše gospodarili, kot smo načrtovali, je tudi v premajhni povezanosti rasti osebnih dohodkov z rastjo produktivnosti dela. Ob tem, ko je produktivnost v prvih štirih letih plana rasla za 2,3 % letno, so rasli realni OD za 3,2 % letno. Razen tega pa se v delivi OD krepijo elementi solidarnosti (delitev po potrebi), manj pa elementi delitve po delu, kar se kaže v zmanjšanih razponih OD.

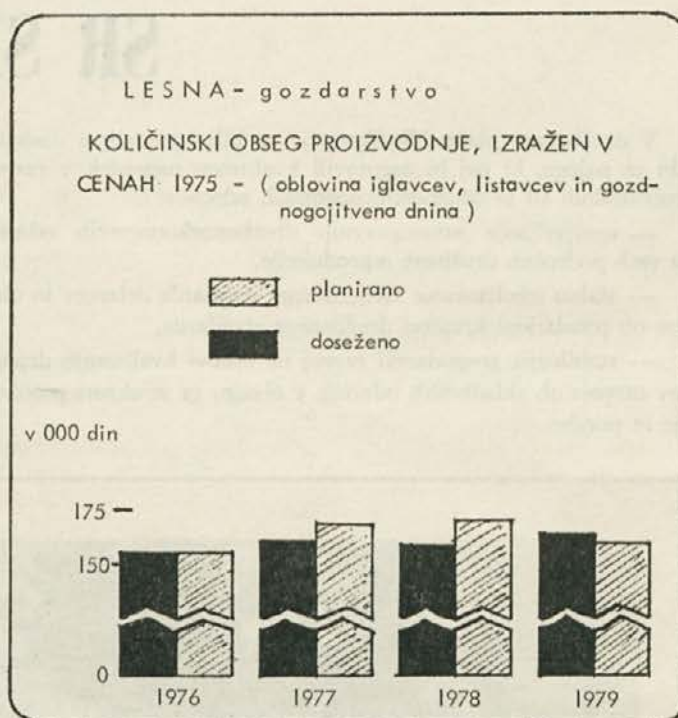


### LESNA

Fizični obseg proizvodnje LESNE se je v štirih letih tega srednjeročnega obdobja povečal v gozdarski dejavnosti za 7 % (2,3 % letno) in v lesni industriji za 53 % (18 % letno), njen dohodek pa za 121 %, to je povprečno za 40 % letno. Hitra rast dohodka je v veliki meri rezultat inflacijskih gibanj v našem gospodarstvu. Ob predpostavki, da je razmerje med prihodkom in dohodkom v naši OZD konstantno, lahko prevedemo dohodek na stalne cene tako, da uporabimo deflatorje, ki veljajo za vrednost skupne proizvodnje. V našem primeru je torej realna sprememba vrednosti proizvodnje enaka spreminjanju fizičnega obsega proizvodnje.

Realno se je torej dohodek v gozdarski dejavnosti v LESNI povečeval za 2,3 % letno, čeprav se je vsako leto zmanjšalo število zaposlenih za 2 %. To pomeni, da je dohodek v celoti rasel zaradi večje produktivnosti dela, ki je v gozdarski dejavnosti LESNE rasla povprečno za 4,3 % na leto.

Dohodek v lesni industriji LESNE se je povečeval mnogo hitreje — za 18 % na leto, število zaposlenih pa samo za 5 % na leto. Produktivnost je rasla v tej dejavnosti torej povprečno za 13 % na leto (v tem obdobju je znašala povprečna letna rast produktivnosti v slovenski industriji 4 %).



Toda dohodek na zaposlenega lahko uporabljamo kot kazalec poslovnega uspeha le, če upoštevamo, da je le-ta rezultat živega in minulega dela ter uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Dohodek na zaposlenega je torej produkt tehnične opremljenosti dela in razmerja med dohodkom ter povprečno angažiranimi produktivnimi sredstvi. Tehnična opremljenost dela je v LESNI v primerjavi s povprečjem gozdarstva in lesne industrije SRS v letošnjem letu malo manj nad republiškim povprečjem kot leta 1976 (glej: Opredelitev položaja LESNE v gozdarstvu in lesni industriji SRS), razen tega pa dohodka na enoto povprečno angažiranih poslovnih sredstev (družbenoekonomske donosnosti) nismo uspeli dvigniti na povprečje naših panog. Za povprečjem zaostajamo letos že 25 % (leta 1976 še 23 %).

S tem smo uspeli pojasniti visoko načrtovano rast dohodka in produktivnosti v LESNI. Za slovensko gospodarstvo je bila predvidena 3,6 % rast produktivnosti, mi pa smo načrtovali kar 10 % rast. Vendar prednosti, ki smo jo imeli v visoki tehnični opremljenosti, in rezerv v donosnosti sredstev nismo izkoristili. V letu 1976 je delavec v LESNI ob 153 % tehnični opremljenosti glede na gozdarstvo in ustrezne dejavnosti lesne industrije Slovenije dosegel 118 % višino dohodka ustreznih panog v SRS, v prvem polletju letošnjega leta

pa ob 139% tehnični opremljenosti samo še 105% višine dohodka. Iz tega lahko sklepamo, da v Lesni v poprečju manj učinkovito izkoriščamo poslovna sredstva pri doseganju dohodka kot gozdarstvo in lesne industrije SRS.

V politiki OD smo načrtovali, da bo rast OD zastajala za rastjo produktivnosti dela in se plana za razliko od poprečne slovenske OZD tudi držali. V štirih letih se je poprečni osebni dohodek na zaposlenega precej povečal, višji življenjski stroški pa so pretežni del tega porasta vsrkali vase. Realni osebni dohodki v naši delovni organizaciji so se tako povečali v štirih letih samo za 7%, oziroma 2,3% letno. Kasneje bomo videli, da pomeni ta nižja rast od republiškega poprečja dejansko le normaliziranje stanja, saj so bili poprečni OD v naši DO razen v proizvodnji stavbnega pohištva nad republiškim poprečjem v dejavnosti (glej: Opredelitev položaja posameznih dejavnosti LESNE v SRS v letih 1976 in 1979).

Slabša konkurenčna sposobnost naših OZD, ki je odraz zaostajanja produktivnosti dela za ravnijo, doseženo v svetovnem gospodarstvu (produktivnost v slovenski industriji je 2—3-krat nižja v primerjavi z razvitimi evropskimi državami), se še posebej v razmerah, ko je povpraševanje na našem trgu ob relativno visokih domačih cenah ugodno, kaže v premajhni zainteresiranosti za izvoz in racionalno substitucijo uvoza. V naši delovni organizaciji se je povečevala vrednost izvoza, merjena v tekočih cenah, poprečno samo za 4% letno, vendar se zaradi manjšega uvoza izvozno uvozna bilanca ni poslabšala.

Največji delež našega izvoza predstavlja žagan les, ki je proizvod tehnološko nezahtevne proizvodnje, ki v Sloveniji najmanj zaostaja v poprečni produktivnosti dela za npr. Zahodno Nemčijo za okoli 1,5 do 2,0-krat, oziroma precej manj kot ostale kapitalno intenzivnejše vrste proizvodnje, ki zaostajajo v produktivnosti 2—3-krat in so zaradi tega še manj konkurenčno sposobne na svetovnem tržišču.

Ko smo govorili o produktivnosti dela v SR Sloveniji v tem planskem obdobju, smo omenili slabšo reproduktivno sposobnost gospodarstva zaradi kvalitete dela, ki zaostaja za predvideno in zaradi sekundarne (splošna in skupna potrošnja) in interne razdelitve (osebni dohodki), ki rasteta prehitro. Takšno gibanje velja za vso Jugoslavijo in kot rezultat je stopnja družbene akumulacije (sredstva, ki so na razpolago za celotno reprodukcijo v primerjavi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi) padla od okoli 10% 1971 leta na okoli 4% v poslednjih letih. Razen tega smo ugotovili, da so tudi v naši DO osebni dohodki relativno še previsoki, čeprav se njihov delež v dohodku manjša.

**AKUMULATIVNOST** je v slovenskem gospodarstvu dokaj ugodna v primerjavi z jugoslovanskimi razmerami — vzrok je v podaljšanju ugodnih tržnih razmer in inflaciji in tudi v ugodnejših razmerjih v razporejanju dohodka. V letu 1978 je celo narasla od 3,2% na 5,3%. Tudi akumulativnost LESNE se je v zadnjih letih izboljšala, čeprav je še vedno neprimerno pod republiškim poprečjem.

Leto	1976	1977	1978	1979	
akumulativnost	0,53 %	2,0 %	2,1 %	2,7 %	LESNA
		3,2 %	5,3 %		GOSPODARSTVO SRS
		3,0 %	6,0 %		LESNA IND. SRS

Zakon o združenem delu določa v svojem 152. členu minimalno akumulacijo kot dogovorjeni kriterij uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Nedoseganje takšne akumulacije šteje zakon za motnjo v gospodarjenju, ki zahteva takojšnje ukrepanje. Ocenjuje se, da je danes v našem gospodarstvu ta meja okoli 2,5%.

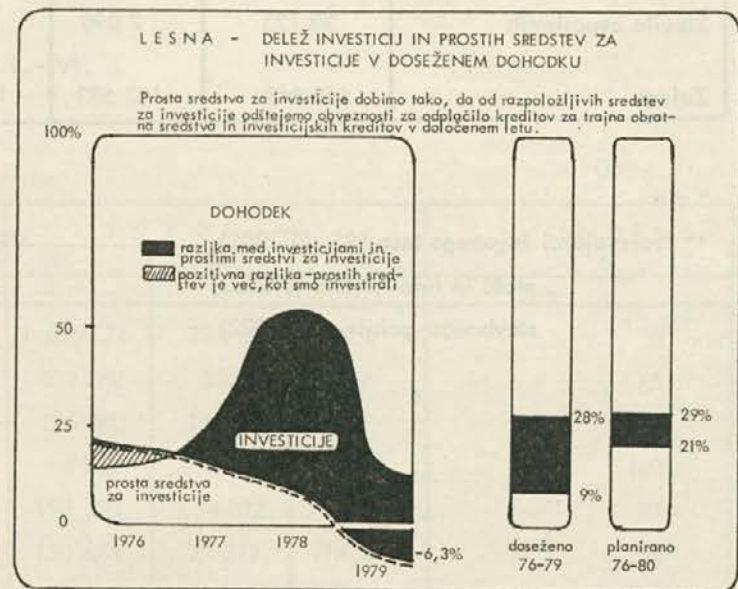
**INVESTICIJE.** Nezadostna akumulativnost daje močan pečat strukturi v finančnem pokrivanju investicij. Planirana struktura virov financiranja investicij v tekočem srednjeročnem planu LESNE predvideva skupaj z združenimi sredstvi poprečno 44% lastnih sredstev in 64% kreditov (10% tujih). Uspeli smo zbrati v letu 1976 pri večjih investicijah še 50% investicijskih sredstev, dve leti kasneje pa samo še 18% (lastna sredstva skupaj z združenimi sred-

stvi). Podrobnejša struktura finančnega pokrivanja večjih investicij v letu 1978 pa je bila v LESNI in v jugoslovanskem gospodarstvu naslednja:

	LESNA		Jugoslavija	
domači krediti	57		42	
		82		60
tuji krediti	25		18	
lastna sredstva		15		36
združena sredstva		3		4

Vlaganja v osnovna sredstva so predstavljala v dohodku LESNE v letih 1976—1977 15%, 27%, 53% in 17%, prosta sredstva za investicije (od sredstev za investicije odštejemo odplačila kreditov za trajna obratna sredstva in odplačila investicijskih kreditov v določenem letu in dobimo prosta sredstva za investicije) pa 19%, 14,5%, 9,1%, —6,3%.

Ilustracija nazorno kaže razliko med investicijami in prostimi sredstvi za investicije, ki smo jih morali pokriti z zadolževanjem zunaj delovne organizacije.



Število zaposlenih je naraslo v LESNI od leta 1976 do 1979 za 13%, v gozdarstvu in lesni industriji\*\* SRS pa nekaj manj, saj se je delež zaposlenih v Lesni v panogah SRS povečal za 1,4%. Relativno se je zmanjšal delež celotnega prihodka, na isti ravni pa je ostal delež dohodka, ki ga ustvari naša DO, v dohodku obeh panog v SRS.

Dohodek, ustvarjen na enoto poprečno uporabljenih poslovnih sredstev, je v LESNI narasel za 3%, poprečno uporabljena poslovna sredstva na delavca pa za 90%. V naši DO uporabimo še vedno 39% več poslovnih sredstev na zaposlenega kot poprečna slovenska DO v gozdarstvu in lesni industriji, razen tega pa se je rentabilnost pri nas relativno počasneje povečevalo kot v poprečju v panogah. To kaže, da je dohodek rasel v glavnem zaradi izboljševanja tehnične opreme.

Osebni dohodki so še vedno za 9% višji od slovenskega poprečja, delež sredstev za reprodukcijo v ustvarjenih sredstvih v SRS pa je občutno manjši kot leta 1976. V prvem delu smo ugotovili, da se akumulativnost LESNE izboljšuje, zato sklepamo, da je relativno zmanjšanje sredstev za reprodukcijo v glavnem posledica manjše minimalne amortizacije (v SRS so predstavljala sredstva za reprodukcijo v letu 1976 20% dohodka — LESNA 28%, letos pa 25% dohodka — LESNA 20%).

Iz tabel, ki sledijo, je mogoče ugotoviti položaj posameznih dejavnosti LESNE v SRS, ki so ga imele v letu 1976 in mesto, ki jim pripada v naši republici v njihovi dejavnosti danes.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija, n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Vida Vrhnjak, Tone Modic, Ludvik Kotnik, Jože Gosak, Marija Krautberger, Oto Cegovnik, Hedvika Janše, Jurij Sumečnik, Andrej Sertel, Marjan Čuješ, Maks Nabernik. — Glavni urednik: Andrej Sertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Znidaršič, naklada: 5000 izvodov. — Klišejci in tisk: ČGP Mariborski tisk, TOZD Tiskarna, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1979.

OPREDELITEV POLOŽAJA LESNE V GOZDARSTVU IN  
LESNI INDUSTRIJI \*\* SLOVENIJE V LETIH 1976 in 1979

v 000 din

	1976			1979 I. - VI.			INDEKS 6:3
	SRS	LESNA	2:1 v%	SRS	LESNA	5:4 v%	
	1	2	3	4	5	6	
Celotni prihodek	9 086 067	1 010 640	11	10 525 623	1 199 872	11	100
Dohodek	2 401 689	257 316	11	2 619 223	356 833	14	127
Povprečno uporabljena posl. sredstva na delavca	218 265*	386 821*	177	267 970*	763 539*	285	161
Dohodek na delavca	103 870*	123 118*	118	230 560*	314 806*	137	116
Neto OD na zaposlenega	3 882,46*	4 264*	109	6 284,55*	6 835*	109	100
Sredstva za reprodukcijo	473 604	71 147	15	643 944	76 365	12	80
Število zaposlenih	23 123	2 090	9	22 727	2 267	10	111
Zaloge	568 848	102 583	18	849 132	105 174	12	67

\* din

\*\* Proizvajalci žaganega lesa SRS (012201)  
" plošč in furnirja SRS (012202)  
" stavbnega pohištva (012322)

VIR: Podatki in kazlci 1977, 1979 I. - VI.,  
SDK SRS, Ljubljana

OPREDELITEV POLOŽAJA POSAMEZNIH DEJAVNOSTI LESNE  
V SRS V LETIH 1976 in 1979

TOZD GOZDARSTVA : gozdarstvo SRS 030000

v 000 din

	1976			1979 I - VI.			INDEX 6:3
	SRS	LESNA	2:1 v%	SRS	LESNA	5:4 v%	
	1	2	3	4	5	6	
Celotni prihodek	2 839 890	313.578	11,0	4.608.252	276.316	11,99	100
Dohodek	979 997	98.198	10,0	1.094.130	102.475	9,37	94
Dohodek na delavca	118 040 *	112.870 *	95,6	275.120*	250.560 *	91,07	95
Neto OD na zaposlenega	4 210*	4.725 *	112	6.780*	7.525 *	111	91
Del doh. za bruto OD	613 697	62.673	10,2	475.120	96.136	10,12	99
Sredstvo za reprodukcijo	166 199	20.937	12,6	225.014	37.134	8,25	65
Število zaposlenih	8 302	870	10,5	7.954	818	10,28	98
Zaloge	78 194	7.833	10,0	89.983	3.469	3,9	39

\* v din

VIR: Podatki in kazlci 1976, 1979 I - VI.,  
SDK SRS, Ljubljana

	1 9 7 6			1 9 7 9 I. - VI.			INDEX 6 : 3
	SRS	LESNA	2 : 1 v%	SRS	LESNA	5 : 4 v%	
	1	2	3	4	5	6	
Celotni prihodek	1 551 999	148.575	9,6	1 615 692	110.402	6,8	71
Dohodek	355 177	35.240	9,9	403 337	26.084	6,5	66
Dohodek na delavca	97 738 *	131.000 *	134,0	217 140 *	211 206 *	97,3	73
Neto OD na zaposlenega	3 594 *	3.763 *	104,7	5 921 *	6.231 *	105	100
Bruto osebni dohodki	229 262	18.281	7,8	191.289	12.541	6,6	85
Sredstva za reprodukcijo	76 813	8.577	11,2	115.820	6.169	5,3	47
Štev. zaposlenih	3 634	269	7,4	3.715	247	6,7	91
Zaloge	114 004	10.042	8,8	242.334	10.975	4,5	51

\* v din

VIR: Podatki in kazalci 1976, 1979 I. - VI. ,

SDK SRS, Ljubljana

TIP Otiški vrh : proizvajalci plošč in furnirja SRS (012202)

v 000 din

	1 9 7 6			1 9 7 9 I. - VI.			INDEX 6 : 3
	SRS	LESNA	2 : 1 v%	SRS	LESNA	5 : 4 v%	
	1	2	3	4	5	6	
Celotni prihodek	1 502 898	207 635	13,8	1 686 274	224 620	13,3	96
Dohodek	292 270	36 879	12,6	409 288	39 817	9,7	77
Dohodek na delavca	92 870 *	196 160 *	211	226 880 *	366 980 *	162	77
Neto OD na zaposlenega	3 810 *	4 424 *	116	6 148 *	7 299 *	119	102
Del doh. za bruto OD	206 538	15 340	7,4	198 190	14 173	7,2	97
Sredstva za reprodukcijo	113 554	29 136	25,7	150 674	21 717	14,4	56
Štev. zaposlenih	3 147	188	6,0	3 608	217	6,0	100
Zaloge	106 827	6 056	5,7	163 038	14 061	8,6	151

\* v din

VIR : Podatki in kazalci 1976, 1979 I. - VI. ,

SDK SRS, Ljubljana

LESNA STAVBNO POHIŠTVO : stavbno pohištvo SRS (012322)

v 000 din

	1 9 7 6			1 9 7 9 I. - VI.			INDEX 6 : 3
	SRS	LESNA	2 : 1 v%	SRS	LESNA	5 : 4 v%	
	1	2	3	4	5	6	
Celotni prihodek	3 191 280	279 042	8,7	2 615 405	276 290	10,6	122
Dohodek	774 245	57 024	7,4	712 468	65 758	9,2	124
Dohodek na delavca	96 300 *	95 200 *	98,9	191 260 *	175 820 *	91,9	93
Neto OD na zaposlenega	3 703 *	3 339 *	90,2	6 003 *	5 426 *	90,4	100
Del doh. za bruto OD	521 554	31 245	6,0	390 766	33 685	8,6	143
Sredstva za reprodukcijo	117 038	8 601	7,4	152 436	8 229	5,4	73
Štev. zaposlenih	8 040	599	7,5	7 450	748	10,0	133
Zaloge	269 823	78 322	29,0	353 777	76 687	21,7	75

\* v din

VIR: Podatki in kazalci 1976, 1979 I. - VI. ,

SDK SRS, Ljubljana

Marjan Smonig, dipl. oec.

# ANALIZA

## GOSPODARJENJE 1. I.—30. IX. 1979 V TOZD GOSTINSTVO IN TURIZEM LESNE

### 1. OSNOVE PLANA

Pretekla leta so se Kope, ki predstavljajo glavno enoto gospodarjenja v TOZD, borile za osvojitvev tržišča.

Ze v letu 1978 zasledimo na osnovi pojačane propagande, izgradnje sistema žičnic, športnega parka in nove dostopne ceste povečan interes za ta del Pohorja. Verjetno so k temu doprinesle tudi solidne usluge v gostinstvu in na žičnicah.

Ta ugotovitev nas je ohrabrila, da smo plan za leto 1979 izdelali dokaj optimistično. Predvidevali smo naslednje bistvene spremembe v primerjavi z letom 1978:

— porast celokupnega prihodka za 56%,

— porast nočitvev za 50%.

Kljub temu pa ni bilo mogoče predvideti znižanja izgube. Razlogi, zajeti v planu, so bili naslednji:

— leto 1979 in še leto 1980 in 1981 je obremenjeno z največjimi anuitetami, od katerih znaša delež za infrastrukturo kar okrog 70%,

— še vedno je ostalo vzdrževanje 26 km dostopnih cest v stroških TOZD. Gre za zimsko vzdrževalno službo (pluženje, peskanje) in redno letno vzdrževanje,

— stroški oziroma prispevki za DSSS so se dvignili skoraj na 3-kratno vrednost,

— sezone, ko je najeta delovna sila v ostalih TOZD Lesne —

predvsem pa v TOZD Gradnje, postala izredno draga,

— vsi objekti — gostinski in žičnice so na osnovi odločb inšpekcijskih služb in novih zakonskih predpisov zahtevali pojačane naložbe v investicijsko vzdrževanje.

Tako je že v planskih predvidevanjih prišlo do kontradikcij med predvidenim povečanjem celokupnega prihodka in čistega dohodka.

### 2. REZULTATI GOSPODARJENJA

Kljub optimistično zastavljenemu planu so bili v času od 1. I.—30. IX. 1979 doseženi zavidljivi rezultati. O tem govore naslednje številke.

#### Celokupni prihodek:

gostinstvo plan 85,2%  
realizirano 84,0% (brez neplač. real.)

indeks 79/78 180

žičnice plan 83,7%

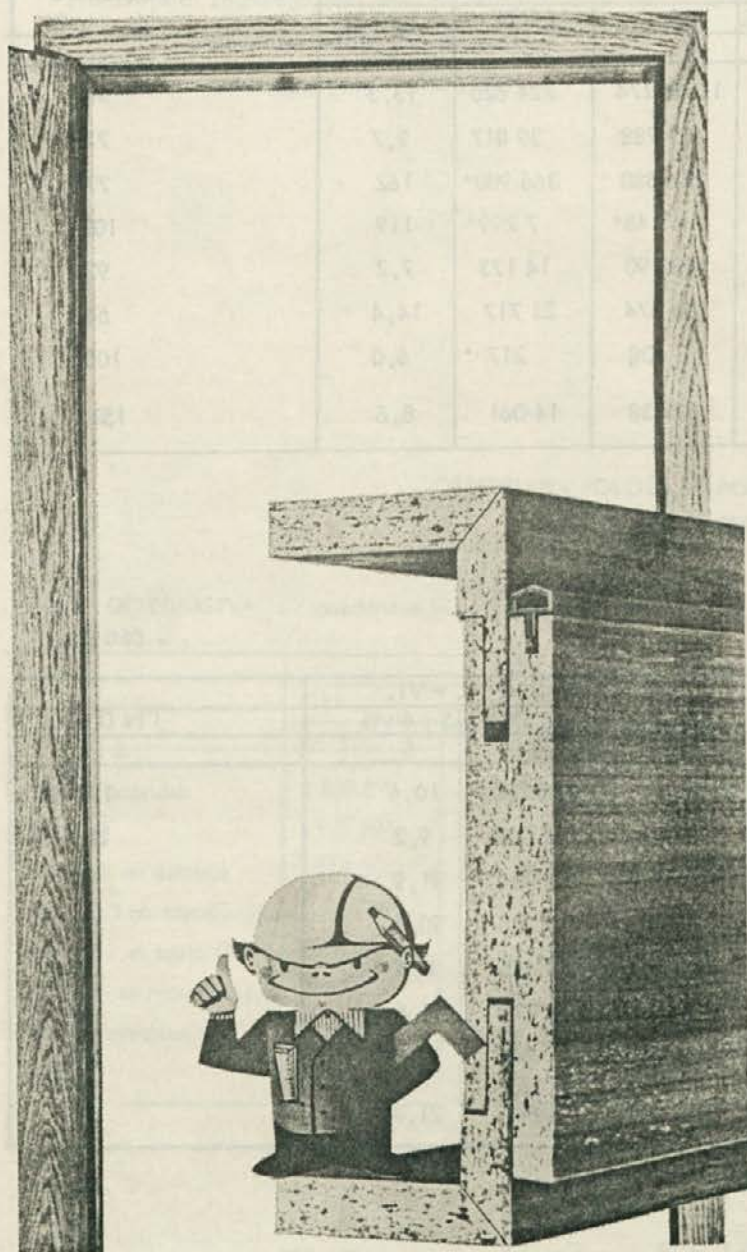
realizirano 74,4%  
indeks 79/78 221%

nočitve celoletni plan 15.000  
realizirano 17.132  
indeks 79/78 221

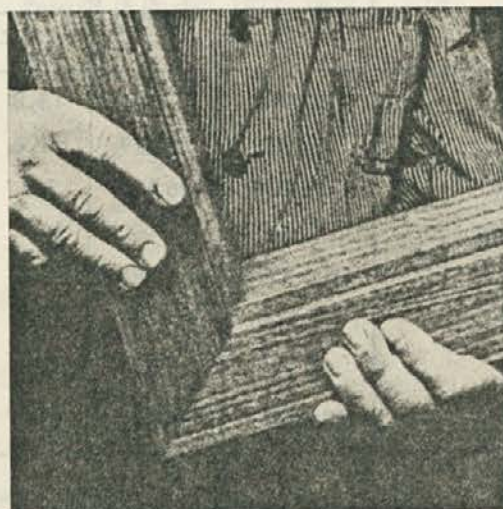
Vsi ti podatki kažejo na afirmacijo Kop. V tej afirmaciji pa ima sigurno tudi kolektiv precejšnje zasluge, kar dokazuje dejstvo, da so nočitve v SFRJ padle napram letu 1978 za 4%, Kope pa so jih uspele dvigniti za 111%. Razkorak med planom in realizacijo pri žičnicah predstavljajo žičnice v dolini oz. slaba zima v dolini. Žičnice na Kopah so realizirale 77% plana, dolinske pa le 37%.

Ko ugotavljamo celokupni prihodek, moramo poudariti, da je inflacija imela na povišanje celokupnega prihodka zelo nizek vpliv, saj v letu 1979 nismo dobili od SO Slovenj Gradec soglasja za dvig penzijskih storitev, temveč le za izvenpenzijsko potrošnjo in to na osnovi porasta cen gostinskih materialov, ne pa vseh ostalih uslug. (Nadaljevanje na 7. strani)

## POTREBE PO NOVIH PROIZVODIH NA TUJEM TRGU



Prikaz podboja na zajero s prerezom  
(Nadaljevanje na 11. strani)



Zajera, in z novo konstrukcijo podboja bo možno odstopanje od osnovne globine  $\pm 10$  mm

ki jih Kope potrebujejo za redno poslovanje.

### 3. ANALIZA VZROKOV ZA IZGUBO

Osnovna ugotovitev, da raste izguba s povečanim celokupnim prihodom, predvsem pa s povečanim številom penzijskih uslug, je sigurno nenormalna. Dejansko pa je tako, kar pričajo zgovorno naslednje ugotovitve:

#### 3.1 Poslovni stroški

##### Gostinstvo:

Nakup gostinskih materialov je največji izdatek. Zaradi tega je njegov vpliv v gospodarstvu največji. In prav v teh stroških je prišlo do bistvenih odstopanj, ki so izključno posledica inflacije in nesorazmerja cen, dovoljenih za gostinske usluge in tržnih cen za gostinske materiale. Na obeh domovih — Partizanskem in Grmovškovem — je bil predviden pribitek na hrano 1,6, na pijačo 1,2, ki je že upeševal inflacijsko stopnjo 10%. Kakšen je bil dosežen, vidimo iz naslednjega:

Partizanski dom: — kuhinja 1,39 — točilnica 0,92  
Grmovškov dom: — kuhinja 1,37 — točilnica 1,09

Odstopanje je prineslo dodatno izgubo in sicer:

Partizanskemu domu 346.135 din  
Grmovškovega domu 193.813 din

Naslednje bistveno odstopanje prinaša podražitev električne energije. Tako so bila letna planska predvidevanja dosežena že s 104 odstotki.

V periodičnem obračunu beležni izdatki za civilno-pravna razmerja sicer presegajo plan, vendar je zelo znižana masa OD, kar je posledica posojene delovne sile iz Plave lagune, Jadrana Rovinj in Hotela Piran, ki je bila pretežno obračunana v zimski sezoni in to kot civilno-pravno delovno razmerje.

Vkalkulirani stroški investicijskega vzdrževanja presegajo letni plan za 28%. Nastali so zaradi tega, ker je TOZD Gostinstvo in turizem moral sam vzdrževati cesto Legen—Kope, čeprav vozijo po njej tudi gozdarji in kmetje, ki niso prispevali niti dinarja.

Prekoračeni stroški popravil in vzdrževanja se izenačujejo z doseženimi stroški tekočih vzdrževalnih del in gre torej le za vprašanje knjiženja.

Izredno so porasle zdravstvene usluge, ki že presegajo letni plan. Mislimo, da so številne razprave v širši družbi o porastu teh cen dokument, ki razbremenjuje kolektiv.

Podobno velja za komunalne storitve. Presegle so letni plan za 128%. Bistven vpliv ima pri tem odločba medobčinskih inšpekcijskih služb, ki zahteva odvoz odpadkov s Kop s kontejnerji.

Daleč nad planom so tudi izdatki za plačilni promet, ki so nad letnim planom za 3700%.

Podražitev kurilnega olja, dodatno pa še izredno hladno vreme, so pogojevali, da so praktično že izkoriščeni vsi stroški, predvideni za leto 1979.

##### Zižnice:

Kot za gostinstvo, velja tudi za žižnice, da so presežena planska

predvidevanja za pogonsko gorivo, ki je močno preseglo predvidene cene. Isto velja seveda tudi za električno energijo.

Cene za vzdrževalna in čistilna sredstva so daleč presegle planska predvidevanja.

Zakon o žižnicah in smučiških je terjal svoje, zato je močno prekoračeno investicijsko vzdrževanje. Kolikor ne bi izpolnili zahtev inšpekcijskih služb, bi morali del naprav zapreti že v sezoni 1978/79.

V letu 1979 smo morali poravnati tudi vse odškodnine za smučišča na Rahtelu v znesku 43.000 din.

To pa so tudi glavni vzroki za odstopanje od plana.

Iz vsega navedenega sledi, da imamo v poslovnih stroških opravi z nenormalnimi inflacijskimi razmerami, na katere kolektiv ni mogel vplivati.

#### 3.2 Razpored čistega dohodka

V bistvu ne gre za odstopanja od planskih predvidevanj. TOZD je od planirane vrednosti bruto OD — vrednost točke 8,05 — izplačal v 9 mesecih vrednost 7,52 din in se tako uvrstil na najnižje mesto v Lesni. Kakšni so karakteristični OD poprečno mesečno, naj povedo naslednji podatki:

— sobarica 3.906,00 din  
— KV kuhar in strežaj 4.608,65 din  
— vodja žižnic — tehnik 7.657,00 din  
— upravnik Partizanke 6.985,35 din  
— upravnik Grmovškovega doma 6.597,85 din  
— referent za turizem, oec. 7.961,85 din  
— direktor, dipl. inž. 12.002,15 din

Prepričani smo, da so navedeni OD nestimulativni in lahko pričakujemo skorajšnje poslabšanje kadrovske problematike, ki v turizmu tudi zaradi delovnih pogojev postaja katastrofalna.

### 4. ZAKLJUČKI

Ko analiziramo obstoječe stanje, ki je v tem sestavku prikazano zgolj z vidika primerjav s planom, ne pa ugotovitev, zakaj je TOZD Gostinstvo in turizem v izgubi, lahko govorimo o dveh vzrokih.

#### 4.1 Notranje slabosti v TOZD

Nepošteno bi bilo vso krivdo obešati samo na zunanje neresljive faktorje, čeprav iz splošnih rezultatov lahko ugotovimo, da so poglavitni činitelj. Gotovo v TOZD, kot v večini drugih temeljnih organizacij, še vedno ni zadovoljivo rešeno vprašanje stimulacije delavcev pri delitvi OD. Gre za motivacijska merila, ki se v gostinstvu zaradi številnih specifičnosti zelo težko ovrednotijo. Na Kopah pa se k temu pridružujejo še vremenski vplivi, dislociranost in sezonski značaj dela. V TOZD so ta merila sedaj pripravljena in bodo pričela veljati s 1. I. 1980.

Prepričani smo, da bodo stimulacijska merila na kvantitativnih in kvalitativnih merjenjih delovne uspešnosti, še posebej ob vrednotenju dohodka, v katerem so že zajeti stroški, ugodno vplivala na štednjó in s tem izboljšanje poslovnega rezultata.

Smatramo, da bomo z dosedanjim izvajanjem sporazuma odpravili še vse obstoječe napake.

#### 4.2 Zunanji činitelji

Našteti so v analizi za izgubo in predstavljajo najvažnejši del izgube. Mirno lahko trdimo, da je inflacija v SFRJ prešla vse dogovorjene meje. V gostinstvu in turizmu, kot storitveni dejavnosti, pa je bil njen učinek največji. Za Kope je značilno, da so v prvih letih obstoja želele pritegniti goste tudi z nizkimi cenami. Danes se to maščuje, ker nismo v okviru občine uspeli doseči sporazuma, da se cene povečajo glede na stroške, ki jih narekujejo: dislokacija, velika nadmorska višina, drugi vzdrževalni stroški objektov in naprav do ekonomske vrednosti. Tu je glavni spodsrljaj. Kope so tako postavljene v neenakovredni položaj z dveh vidikov:

— politiko cen z vidika nadstroškov,

— naložb v infrastrukturo, ki bi jih morala nositi vsa družbena skupnost.

Vpliv teh zunanjih činiteljev lahko izrazimo za čas od 1. I.—30. IX. 1979 v naslednjem:

— podražitev gostinskih materialov 539.948 din  
— vzdrževalni stroški za cesto 516.583 din  
— vzdrževalni stroški za telefon 16.018 din

— podražitev električne energije 44.252 din  
— podražitev komunalnih storitev 99.251 din  
— podražitev zdravstvenih uslug 7.258 din  
— odškodnine za smučišča 43.000 din  
— podražitev plačilnega prometa 23.366 din  
— nujno dodatno inv. vzdrž. na žižnicah 119.400 din  
— podražitev naftnih derivatov 56.183 din  
— režijske transportne storitve 22.837 din  
— vodni prispevek 9.085 din  
Skupno: 1.492.181 din

Kolikor vse te nepredvidene podražitve odštejemo od dejanske izgube v 9 mesecih, ki je znašala 99% planirane, dobimo odnos 70%, kar je pod planom predvidene izgube.

Kolikor to dvojje ne bo rešeno, lahko pričakujemo skorajšnji odhod kadra in še poslabšanje stanja. Končno Kope niso same sebi namen, ampak služijo širši družbeni skupnosti in so oplenitile tudi druge gospodarske dejavnosti, ki sodelujejo v turističnem produktu in ne nazadnje sredstva družbenopolitičnih skupnosti.

Dušan Dretnik, dipl. inž.



Med pogovorom z gozdničnimi delavci TOZD GO Slovenj Gradec

# POVEDALI SO

Na seji uredniškega odbora smo bili seznanjeni z nekaterimi problemi gozdnih delavcev TOZD Gozdarstva Slovenj Gradec. Sklenili smo, da jih obiščemo na terenu in zapišemo v VIHARNIK njihova razmišljanja.

V revirju Plešivec, od koder je le dobrih dvajset minut hoda do vrha Uršlje gore, sta v mesecu oktobru delali dve skupini gozdarjev. Najprej smo obiskali skupino sekačev in jim zastavili nekaj vprašanj:

1. Razširile so se govorice, da ste zelo nezadovoljni z zaščitnimi sredstvi, ki ste jih prejeli v letošnjem letu. Povejte, ali je to res in kakšna naj bi bila zaščitna sredstva, da bi ustrezala potrebam delovnega procesa v gozdu?

Odgovor: Res smo nezadovoljni z nekaterimi zaščitnimi sredstvi. Za-

ščitne obleke, ki smo jih dobili v letošnjem letu so neprimerno krojene in prevelike. V teh oblekah se počutimo »smešni«, zato jih nobeden od nas ne nosi. Zaščitne rokavice, ki smo jih nazadnje dobili, so bile iz tankega platna in plastificirane s posebno maso. Izgledale so estetsko, vendar niso služile svojemu namenu. Sicer pa jih dobimo vedno, kadar jih potrebujemo. Tudi oblačila za dež niso najbolj primerne, ker so deli lepljeni in se na mestih, kjer so spojene, kmalu strgajo.

Predlagam, da se pri izbiri materialov za zaščitna sredstva bolj upošteva funkcija le-teh.

2. Slišali smo, da imate velike težave z dobavo rezervnih delov za



Prevelika in neprimerno krojena zaščitna obleka je lahko vzrok za nesreče pri delu. Sumah Anton jo je oblekel samo za objektiv fotoaparata

delovne priprave. Kje se kažejo posledice takega stanja?

**Odgovor:** Velikokrat pride do zastojev delovnega procesa ravno zaradi tega, ker ne dobimo pravočasno rezervnih delov za motorne žage. Menimo, da bi morala nabavna služba skrbeti, da bi bili ti deli vedno na razpolago. Danes je tudi težko najti mojstra, ki bi popravil ročne delovne priprave. Včasih se zgodi, da se med delom zlomi »cepin«. Delavec se mora znajti, kakor ve in zna. Posledice zastojev na račun popravil delovnih priprav pa občutimo tudi pri osebnih dohodkih.

3. Ali se kdaj počutite tudi sami krivi in odgovorni za to, da se delovne priprave pokvarijo med delovnim procesom?

**Odgovor:** Res je, da nekateri uporabljajo delovna sredstva, ki so družbena lastnina tudi za druge namene (npr. pridobivanje dohodka). Da se to lahko dogaja, pa krivimo odgovorne, ki premalo kontrolirajo, kdaj kdo in kako rokuje z motornimi žagami.

4. Ali mislite, da bi lahko v takih primerih ukrepali organi samoupravljanja in kako?

**Odgovor:** Primeri neopravičene uporabe družbenih delovnih priprav bi se morali obravnavati na sejah samoupravnih organov, predvsem na sejah samoupravne delavske kontrole. Ti organi bi najbolj opravičeno dokazali krivdo in take delavce primerno kaznovali. Mislimo, da bi bilo prav tukaj potrebno izpostaviti materialno odgovornost kršiteljev.

Delavska kontrola bi morala poseči tudi na druga področja. Velikokrat se pogovarjamo, da je na delovni skupnosti za opravljanje del skupnega pomena zaposlenih preveč ljudi in, da je premalo učinkovita. Nihče ne bi o tem več dvomil, če bi nam razložili, kaj tam kdo dela. Mislimo, da tudi v našem TOZD ni vse tako, kot bi moralo biti. Vse premalo smo disciplinirani, na relaciji predpostavljeni —



Takšne postanejo zaščitne rokavice po dveh dneh

delavec ni pravih odnosov, norme se delavcem na terenu stalno zvišujejo, med tem ko za pisarniške uslužbence ostajajo norme vedno enake...

Takšna so naša razmišljanja. Mor-da nismo dovolj dobro informirani o vsem tem, zato pride včasih tudi do neopravičenega kritiziranja.

5. V razpravi je predlog nove organizacije DO Lesne, ki predvideva združitve temeljnih organizacij Gozdarstvo Mislinja in Gozdarstvo Slovenj Gradec. Kaj mislite o tem?

**Odgovor:** Nekateri smo mnenja, da bi v večjem obratu laže organizirali delo, nekateri pa se absolutno ne strinjajo z združitvijo naših TOZD.

6. Delo v gozdu je zelo naporno in podvrženo raznim vplivom, ki slabo vplivajo na zdravje in delovno sposobnost. Ali so delavci, ki iz zdravstvenih razlogov ne morejo več opravljati del, za katere se šteje delovna doba s povečanjem, prikrajšani tudi pri osebnem dohodku?

**Odgovor:** Večina delavcev, ki ne morejo več opravljati del, za katere se šteje delovna doba s povečanjem, želijo ostati in delati v gozdu. Mislijo, da tako pri osebnih dohodkih niso prikrajšani, prikrajšani pa so za delovno dobo, saj so ravno tako izpostavljeni vremenskim vplivom kot drugi delavci, beneficirana delovna doba pa se jim ne prizna več.

7. Ali se vam je v zadnjih letih kaj izboljšalo na področju družbenega standarda?

**Odgovor:** V prvi vrsti moramo povedati, da so se razmere bistveno spremenile, ko smo organizirali prevoz na delo s kombijem. Prej smo hodili na delo peš ali z mopedi. Tak način prihajanja na delo je marsikdaj vplival na slabše zdravstveno stanje delavcev. Sedaj, ko se vozimo na teren s kombijem, smo organizirali tudi skupinska delovišča.

Stanovanjske razmere še vedno nimamo povsem urejene. Mislimo, da so sredstva, ki jih odvajamo za te namene, preobremenjena. Stanovanjska skupnost bi morala imeti pregled nad tem, kako so urejena družbena stanovanja.

Pred leti smo zgradili štiristano-vanjski blok v Plešivcu. Stanovalci tega bloka, razen ene družine, so se preselili v mesto, ker do pred kratkim niso imeli električne napelje.

Nekateri TOZD imajo organizirano toplo malico na terenu. Pri nas to ni mogoče, ker smo v gozdu preveč razkropljeni. Bilo bi tudi predrago.

8. Kaj mislite o našem internem glasilu?

**Odgovor:** Viharnik radi prebiramo. Nekateri članki so predolgi in večkrat nerazumljivi. Želimo, da bi Viharnik vseboval čim več takih člankov, ki bi opisovali dogodke, probleme delavcev. Ostale informacije pa naj bodo kratke in razumljive.

V II. skupini, kjer delavci opravljajo gojitvena dela, je med njimi tudi nekaj takih, ki so končali poklicno gozdarsko šolo v Radljah. Zastavili smo jim naslednja vprašanja:

1. Ali imate občutek, da vam v šoli pridobljeno znanje koristijo pri opravljanju vašega poklica?

**Odgovor:** V šoli pridobljeno znanje najbolj s pridom uporabljamo

pri gojitvenih delih. Pri ostalih opravilih ni nobene razlike med nami, ki smo hodili v šolo in tistimi delavci, ki so si z dolgoletno prakso pridobili znanje. Ta razlika se tudi nikjer ne upošteva. Vseeno pa smo mnenja, da bi morali vsi, ki se zaposlijo v gozdu, imeti poklicno šolo za gozdarje.

2. Kaj mislite o predlogu nove organizacije Lesne, predvsem o predlogu združitve TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec in TOZD Gozdarstvo Mislinja?

**Odgovor:** Tega predloga verjetno ne bomo podprli. Združitve, ki smo jih že doživeli (bivši GG in LIP Slovenj Gradec) nam niso prinesle boljšega kosa kruha, zato smo sedaj malo skeptični. Bojimo se, da se bo s tem povečal del pisarniškega osebja. Delavci se med seboj ne bi več poznali, ker nas bi bilo več. Tudi odnosi delavcev in revirnih vodij so v Mislinji drugačni kot pri nas.

3. Tudi tej skupini delavcev smo zastavili vprašanje, kako bi bilo potrebno ukrepati v primeru, če delavec izkorišča delovna sredstva za druge namene, kot so določena.

Odgovorili so ravno tako, kot delavci v I. skupini. Tisti, ki uporabljajo motorne žage in druga delovna sredstva za druge namene, naj materialno odgovarjajo za škodo. To bi morala obravnavati delavska kontrola in primerno ukrepati.

4. Kaj mislite o neopravičenih izostankih delavcev z dela?

**Odgovor:** To so pogosti pojavi pri delavcih v gozdu in verjetno tudi pri delavcih v ostalih panogah. Na Lesni imamo skupno disciplinsko komisijo, ki jo sestavljajo člani iz naših TOZD. Mislimo, da taka disciplinska komisija ni najbolj učinkovita, ker se stvari prepocasi urejajo.

Ostala vprašanja, ki smo jih zastavili delavcem gojitvene skupine, so se dotaknila problemov dobave rezervnih delov, zaščitnih sredstev, samoupravljanja itd. Odgovori so bili enaki, kot smo jih zabeležili pri delavcih I. skupine.

V razgovorih so sodelovali: trije bratje Triplat, Jelen Ivan, Černjak Maks, Melanšek Lojz, Mirkac Anton, Sumah Anton, Zbičajnik Ferdo, Pačnik Anton, Juvan Franc in Kovše Alojz. Ida Robnik

## Kakšen bo program »Koroškega radia« v letu 1980

### NASA ŽELJA: ZA VSAKOGAR NEKAJ

Približno dve leti deluje »Koroški radio« Slovenj Gradec na ultrakratkem valovnem območju frekvence 87,2. Zaradi prehoda na to valovno področje je slišnost močno povečana, saj pokriva dokaj dobro celo koroško krajino, pa tudi preko meja je možno slišati programe.

Ker se bližamo novemu letu, pripravljamo programska izhodišča programa za leto 1980. Ob vseh željah in hotenjih le ni mogoče mimo poslušalcev in njihovih sugestij, kakšen naj bo program. Zato smo zaprosili uredništvo vašega lista, da nam omogoči v glasilo razgrniti naše predloge in ideje. Vas, bralci, pa prosimo, da jih preberete in dopolnite. Predloge lahko pošljete na uredniški odbor vašega glasila ali pa direktno na »Koroški radio« Slovenj Gradec, Pohorska cesta 2, 62380 Slovenj Gradec. Toliko za uvod.

Na začetku moramo ugotoviti, kdaj in v kakšnih urah bomo oddajali. Tako kot letos. Naše oddaje boste lahko poslušali v torkih in četrtek od 15.30 ure dalje, v soboto od 8. ure dalje, v nedeljo pa od 10. do 11.30 in 12.30 do 14.45 ure.

Celoten program bi lahko razdelili na tri področja: na informativni, glasbeno-zabavni in ekonomsko propagandni program, pri čemer bo vsaj 60% odpadlo na informativni program, kar je tudi namen radijske postaje. Takšno razmerje zahteva seveda precej dela in veliko pridnih sodelavcev — dopisnikov. V informativnih oddajah bomo zajemali iz vseh področij življenja in dela. Obiskovali bomo delovne organizacije, krajevne skupnosti, društva, šole — skratka tista področja, kjer živimo in delamo. Uvedli bomo tudi nekaj novosti. V našem programu bodo našli prostor in čas za objavljane svojih del mladi literati, del programa bomo namenili izobraževalnim oddajam odraslih in to z zdravstvenega področja, področja samoupravnega življenja in delovanja, vključili pa se bomo tudi v prizadevanja za usposabljanje delegatov ter članov Zveze komunistov, seveda ob sodelovanju družbenopolitičnih delavcev koroške krajine.

V letošnjem letu smo pričeli s pripravljanim tako imenovanih kontaktnih oddaj — oddaj v živo iz studia, v katerih sodelujete vi, bralci — naši poslušalci. V prihodnjem letu bodo takšne oddaje pogostejše, odvisno od aktualnosti dogajanj v naši krajini. Že danes lahko povemo, da je čas, ki je za take oddaje najbolj primeren, v sobotah po deveti uri.

Glasbeni program bo ostal takšen, kakršen je. S tem vam želimo povedati, da bomo poskušali slediti novostim na področju zabavne glasbe tako pri nas doma, kakor v tujini. Ko bomo uspeli dograditi nove prostore studia, upamo seveda da bo to že v letu 1980, se bodo ustvarili tudi realni pogoji za snemanje manjših domačih skupin in zborov, s čimer bomo lahko nedvomno popestrili glasbeni spored.

Spoštovani bralci! To bi bila resnično kratka predstavitev programskih izhodišč »Koroškega radia« za leto 1980. Od vas pa pričakujemo, da nam pišete in predlagate, kaj si želite, kakšne oddaje naj še uvedemo. Vašim željam bomo poskusili prisluhni, če nam bodo to dopuščale naše tehnične in materialne možnosti.

Lepo pozdravljeni!

Delavci »Koroškega radia« Slovenj Gradec



# NAŠ „LOGAR“ VILAR ZDRAVKO

Naš list VIHARNIK se med drugim spominja tudi ljudi, ki so tesno povezani z gozdarstvom in lesarstvom: od »šribarjev« do preprostih »holcarjev«, ki so si po dolgih letih dela prislužili svoj zasluženi pokoj, pa tudi onih, ki so za vedno odšli od nas.

Zgodi pa se, da na koga, ki je glodal naš les, kakor kmetje zlobno pravimo, včasih pozabimo. Eden takih je bil tudi naš sodelavec Vilar Zdravko, ki je skoraj dve desetletji zelo uspešno delal med nami. Točneje niti ne vem, od kod je prisopihal, mislim pa, da mora biti nekje s kranjskega, saj se ga prav rada prime trma, kar tudi sam rad prizna.

Njegov prihod v naš kraj sem si še posebej zapomnil. Bilo je neke

pomladi, pred sedemnajstimi ali osemnajstimi leti. Prav takrat me je vrag premotil, da sem na črno posekal nekaj macesnovih dreves. In ko je »ta-stari« logar pripeljal »ta-novega« predstaviti, sta to moje grešno dejanje tudi odkrila. To je bilo za tiste čase hudo kaznivo. Na vprašanje, zakaj sem to storil, sem nekaj časa molčal, nato pa skrušeno priznal, da to nisem storil iz obzornosti, ampak iz velikih potreb na kmetiji, saj je bila kmetija brez slehernega stroja, poslopje pa tudi ne v zadovoljivem stanju.

To moje dejanje je »ta-novi« logar seveda prijavil sodniku za prekrške in sem zanj plačal zaslužen kazni. Saj bi se tudi njemu ne pisalo dobro, če bi tega ne storil v primeru da bi to odkrili »višji«.

Menda ne bo kdo zanikal, da so bili takrat res trdi časi in so se porajale napake s strani gozdarjev in deloma tudi kmetov. Šele desetletni načrti so vse to skoraj odpravili.

Po odpravi strogega merjenja in žigosanja smo si postali tudi gozdarji in kmetje večji prijatelji. Gozdarji so začeli vse bolj spoznavati potrebe kmetov, ne le dolžnosti, tako tudi kmetje vse manj posegajo po črnih sečnjah, saj se zavedajo, da si s tem delajo le škodo, ne samo sebi, ampak tudi družbi.

Tudi naš prijatelj, od katerega sem se malo preveč oddaljil s svojim pisanjem, je postal v svojem poslanstvu pravi strokovnjak. Vse bolj se je vživljal v svoje delo, skušal je vsakogar razumeti in mu z nasveti, ki si jih je pridobil s svojo prakso, kar najbolj pomagati. Skupaj z nami je načrtoval in nas spodbujal h gradnji cest, nabavi strojev itd. Brez njegove pomoči bi bila še danes prenekatera kmetija brez teh dobrin. Večkrat pomislim na to, ko sem mu v prvih letih njegovega

službovanja večkrat omenil, da bi rad zložil svoje travnike in pašnike skupaj, saj so bili razporejeni med gozdovi daleč od doma. O tem ni hotel nikoli nič slišati. Zatrjeval je, da je gozdar in, da se na kmetijstvo ne spozna. Proti koncu svojega bivanja pri TOK Radlje pa se je prelevil v pravega strokovnjaka za kmetijstvo.

Lahko rečem, da je njegova trma prišla prav tistim, ki smo upoštevali njegove nasvete in smernice. Kdor njegovih predlogov ni upošteval, se mu je zameril, čeprav v svojo škodo.

Minilo je že pol leta od kar ga je zamenjal drugi »logar«, kakor pač preprosto mi rečemo. V gozdu bo našel namesto »na črno« posekanih dreves cel ducat takih, ki jih je odkazal Vilar.

Svoje pisanje končujem z željo, da bi tudi na novem delu ostal trmast in vztrajen.

Mori Ludvik

## LETOVANJE V LETU '79

V letu 1979 smo lahko delavci LESNE letovali v naslednjih počitniških domovih: Filip Jakov, Portorož, Pula, Selce, Novigrad; sezona je trajala od 15. junija do 15. septembra, zasedenost pa je razvidna iz tabele:

Ker želimo v prihodnjem letu nuditi našim delavcem še prijetnejše letovanje in boljše počutje v naših domovih, smo sestavili anketo in jo poslali vsem, ki so letovali v letošnjem letu, da v anketi navedejo vse pomanjkljivosti in predloge. Rezultati ankete pa so sledeči:

### 1. FILIP JAKOV

Večina je bila zadovoljna z osebjem, hrano, sanitarijami, ceno. Predlogi pa so: izgradnja novega doma v Filip Jakovu.

### 2. PORTOROŽ

Delavci, ki so letovali v Bernardinu, so bili s storitvami zadovoljni. Pripombe so le na izven pensionske storitve (previsoke cene pijač) ter na to, da so tuji vedno boljše in hitreje postreženi kot domači gostje.

Delavci, ki so stanovali v zasebnih sobah in se hranili v Bernardinu pa so imeli pripombe na to, da so predolgo čakali na obroke.

### 3. PULA

Delavci, ki so letovali v Pulju, so bili z uslugami zadovoljni, mnenje večine je, da so obroki preveč enolični. Predlogi pa so: prepleskati sobe, popraviti vodovodne inštalacije, obnoviti pode, zavese itd.

### 4. SELCE

Glede na to, da je plaža v Selcah zelo lepa in primerna za otroke, večina anketiranih predlaga, da je treba hišice, ki so dotrajane, zamenjati ali renovirati. Ker so skupni sanitariji zanemarjeni in premajhni za takšno maso ljudi predlaga večina, da se sanitariji zgradijo v neposredni bližini hišic ali v njih, vendar je to neizvedljivo.

### 5. NOVIGRAD

Delavci, ki so letovali v prikolicah pa predlagajo, da bi prikolice postavili na kakšen otok ali v kakšen drug letoviški kraj, kjer bi bila primernejša plaža za otroke. Poleg tega predlagajo, da je potrebno obnoviti drobni inventar v prikolicah.

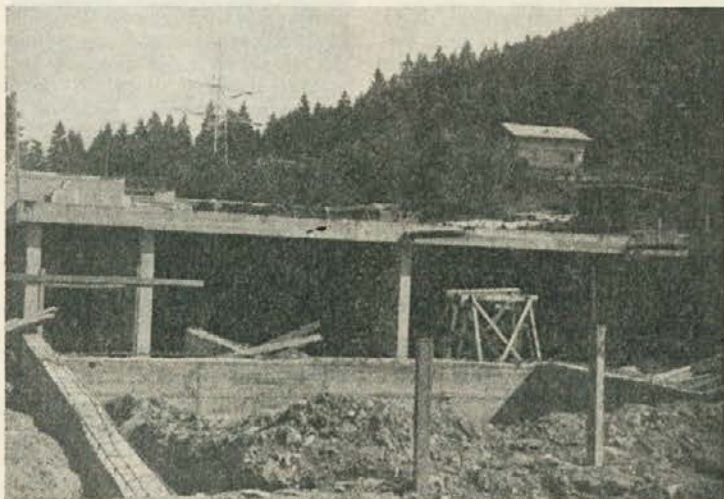
O vseh navedenih potrebah bo razpravljala in odločala komisija za rekreacijo in počitniške domove, za izvedbo pa bo zadolžila odgovorne službe.

Petek Danica

KORIŠČENJE PENSIONOV PO TOZD V POČITNIŠKIH DOMOVH ZA LETO 1979

TOZD	FILIP JAKOV				PORTOROŽ				PULA				SELCE		NOVIGRAD	
	Osebe		Pensionari		Osebe		Pensionari		Osebe		Pensionari		Osebe	Dni	Osebe	Dni
	Odrasli	Otroci	Celi	Pol.	Odrasli	Otroci	Celi	Pol.	Odrasli	Otroci	Celi	Pol.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
GOZD. RADLJE	10	3	95	30	2	-	14	-	2	-	20	-	1	10	-	-
TIP OTIŠKI VRH	29	11	290	100	12	5	120	50	11	3	110	30	27	65	22	52
CLS	4	-	40	-	4	1	40	10	-	-	-	-	4	8	-	-
ŽAGA MUŠENIK	9	1	90	10	-	-	-	-	-	-	-	-	11	24	-	-
BLAGOVNI Pro.	24	5	224	50	9	-	90	-	14	5	140	50	9	18	21	61
ŠOLA ZA GOZD.	9	1	90	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OK Slov. Gr.	15	1	146	10	13	1	104	10	-	-	-	-	4	8	4	10
GOZD. ČRNA	27	10	270	100	10	2	100	20	-	-	-	-	5	8	19	40
TOK RADLJE	6	1	60	10	2	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TP PREVALJE	11	6	110	60	8	1	78	10	11	1	110	10	29	64	29	62
TOK RAVNE	-9	1	90	10	2	-	20	-	-	-	-	-	3	8	2	8
TP PANEČE	6	1	60	10	-	-	-	-	15	1	150	10	17	50	4	8
TURIZEM IN GOST.	10	-	100	-	2	-	20	-	-	-	-	-	2	20	2	10
DSSS	39	4	354	40	60	10	579	85	16	4	160	40	17	36	28	72
TO PODVELKA	14	5	140	50	7	4	70	40	-	-	-	-	5	8	-	-
TIS	22	2	220	50	2	2	20	20	-	-	-	-	-	-	4	8
NOVA OPREMA	14	4	113	24	5	-	50	-	5	1	50	10	7	20	-	-
ŽAGA OTIŠKI VRH	3	1	30	10	2	1	20	10	-	-	-	-	-	-	-	-
TSP RADLJE	4	-	40	-	4	1	40	10	2	2	20	20	8	18	4	10
ŽAGA MISLINJA	2	2	20	20	2	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GOZD. MISLINJA	5	2	50	20	4	-	40	-	-	-	-	-	6	20	-	-
GOZD. SLOV. GR.	5	1	50	10	4	1	40	10	-	-	-	-	-	-	-	-
TUJI	10	3	80	27	1	-	10	-	-	-	-	-	4	8	-	-
OK DRAVOGRAD	-	-	-	-	6	3	60	30	-	-	-	-	-	-	-	-
GRADNJE	-	-	-	-	3	1	30	10	2	1	20	10	-	-	7	18
<b>SKUPAJ</b>	<b>287</b>	<b>65</b>	<b>2762</b>	<b>651</b>	<b>164</b>	<b>33</b>	<b>1565</b>	<b>315</b>	<b>78</b>	<b>18</b>	<b>780</b>	<b>180</b>	<b>159</b>	<b>393</b>	<b>146</b>	<b>359</b>

V Filip Jakovu je bilo koriščenih še 70 celih zajtrkov, 20 pol. zajtrkov, 241 kosil, 87 polovičnih kosil., 61 cel. večerij, 40 pol. večerij.  
 Nekom cele sezone so delavci Agrottransporta koristili v Filip Jakovu 98 celih zajtrkov, 30 pol. zajtrkov, 338 kosil, 74 polovičnih kosil., 285 cel. večerij, 71 pol. večerij.  
 Izletniki 51 oseb iz TOK Radlje so koristili usluge v Filip Jakovu 3 dni; 35 oseb žaga Mušenik: 105 zajtrkov, 70 kosil, 105 večerij.



Pri izgradnji je sodelovala tudi naša temeljna organizacija

## Novice iz TIP Otiški vrh

Na kongresih ZK, sindikata in mladine je bilo poudarjeno, da se mora združeno delo povezovati s krajanji krajevne skupnosti, v kateri ima svoj sedež, vendar to naj ne bi bila samo formalna oblika preko delegatov, ki zastopajo združeno delo v krajevni skupnosti, ampak tudi v drugih oblikah, ki krepijo vezi med krajevno skupnostjo in TOZD.

Tovarna ivernih plošč Otiški vrh, ki je v krajevni skupnosti Sentjanž, je že od vsega začetka navezala stike s krajevno skupnostjo, bodisi v obliki finančne in materialne pomoči za delo družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti ali drugače.

V mesecu septembru 1979 smo med ostalim skupno uspešno izvedli akcijo »Nič nas ne sme presenetiti«, katere nosilec je bila krajevna skupnost Sentjanž.

Sentjanž, majhna vas, iz dneva v dan spreminja svojo podobo in postaja vedno večja. Tukaj je v zadnjih letih zrastle precej hiš, vzporedno s tem pa so rastle tudi potrebe po zadovoljevanju vsakodnevnih potreb, kot so šola, vrtec, trgovina. Tega pa žal ni bilo. Šolarji se vsak dan vozijo v šolo v Dravograd, ker je v Sentjanžu zaradi prostorske stiske pouk le do četrtega razreda.

Tako so se že pred več leti krajanji Sentjanža odločili, da s samopripevkom in s pomočjo širše družbene skupnosti zgradijo novo osnovno šolo. Z izgradnjo nove šole so pričeli v jeseni leta 1978, letos za praznik republike 29. novembra pa bo že slavnostna otvoritev. Nova šola bo imela 12 učilnic, večnamenski prostor, dva prostora za predšolsko vzgojo, upravni prostori z zbornico, fotolaboratorij in drugo. Tako se otrokom iz Sentjanža ne bo več potrebno voziti za vtobusi v šolo v Dravograd, kajti njihova šola bo popolna osemletka.

Tudi Tovarna ivernih plošč je pomagala pri izgradnji šole in sicer je vzdrževanje tovarne izvajalo vsa elektroinstalacijska dela. Delegati delavskega sveta tovarne pa so sklenili, da prevzame naša tovarna pokroviteljstvo nad novo osnovno šolo v Sentjanžu.

To je še ena izmed mnogih vezí med krajanji Sentjanža in delavci tovarne ivernih plošč. Upamo, da se bo tako sodelovanje še nadaljevalo in še bolj utrdilo.

H. JANSE



Osnovna šola v Sentjanžu v izgradnji

## Kviz v Tovarni ivernih plošč Otiški vrh

Republiška konferenca ZSMS je sprožila v letošnjem letu akcijo: MLADOST V PESMI, BESEDI in SPRETNOSTI. Tej akciji je namenila posebno pozornost tudi OK ZSMS Dravograd, ki je razpisala tekmovanje osnovnih organizacij.

Ta akcija je prispevek mladih pri praznovanju letošnjih partijskih jubilejev, 60 let revolucionarne poti SKOJ s poudarkom na prehojeni revolucionarni poti maršala TITA in ohranjanje tradicij in pridobitev NOB in socialistične revolucije.

Ta akcija pa je tudi oblika idejnopolitičnega usposabljanja mladih, prav tako pa tudi ena od oblik združevanja in aktiviranja mladih.

Najprej je bilo občinsko predtekmovanje v okviru osnovnih organizacij ZSMS v občini in sicer trije KVIZI. Prvič je bilo tekmovanje osnovnih organizacij ZSMS v združenem delu, ki se ga je udeležila tudi OO ZSMS Tovarne ivernih plošč, drugič je bilo tekmovanje med osnovnimi organizacijami ZSMS v krajevnih skupnostih in tretjič tekmovanje med učenci OO ZSMS osnovne šole.

Tekmovanje osnovnih organizacij zveze socialistične mladine v združenem delu je organizirala in pripravila osnovna organizacija ZSMS Tovarne ivernih plošč, dne 9. novembra v tovarni ivernih plošč. Tekmovanja so se udeležile OO ZSMS Monterja Dravograd, Tekstilne tovarne Otiški vrh in Tovarne ivernih plošč Otiški vrh. Zmagala je ekipa osnovne organizacije ZSMS Monterja iz Dravograda, ki se je nato udeležila tudi finalnega tekmovanja v Dravogradu. Tovarna ivernih plošč pa je v tem tekmovanju zasedla drugo mesto in Tekstilna tovarna Otiški vrh tretje mesto.

V okviru tekmovanja pa so bile tudi točke kulturnega programa.

H. JANSE

Dne 22. 9. 1979 smo se poslovili od našega dobrega soseda

### ROBERTA PANZI

Rodil se je leta 1922 na majhni Planšakovi kmetiji v Mlakah. Kot prvorejenec je moral zelo zgodaj prijeti za delo. Že kot štirinajstletni fantič je pomagal očetu »furat« z visokih Perniskih in Soboških planin. Sreča mu vsekakor ni bila preveč naklonjena. Že s petnajstimi leti je začel samostojno voziti les. Bil je le premalo vešč takega dela, zato se mu je pripetila nesreča. Pri zaviranju je padel pod voz in konji so ga vlekli več metrov po cesti naprej. Boleče rane mu je mati sama zdravila doma na skednju. Majhna kajža je bila komaj za bivanje njegovih bratov, denarja pa tudi niso imeli, da bi mu lahko oskrbeli zdravljenje v bolnici.

Brž ko je ozdravel, je moral prijeti za težko delo pri tujih ljudeh. Tu se je še večkrat srečal z lažjimi ali težjimi nezgodami.

V upanju, da mu bo v tujini sreča bolj naklonjena, je odšel v tujino. Tam pa ga je zajela vojna vihra. Okušal je okupatorjeve grozote v ujetništvu. Iz ujetništva je pobegnil in se peš, ves izčrpan vrnil v svoj domači kraj.

Po vojni je nekaj časa gozdaril po avstrijskih gozdovih, nato pa se je priženil na Lipnikovo kmetijo. Šestindvajset let sta si z ženo delila radost in težave na tej strmi kmetiji. Srečeval se je z nezgodami in trdim delom. Zadnja leta je začel bolehati. Kljub vsem težavam pa je vse do zadnjega načrtoval boljše bodočnost.

Bil je zelo dober do nas, sosedov. Vedno je bil pripravljen pomagati. Ni mu bilo dano, da bi vsaj nekaj let užival jesen svojega življenja. Njegovo srce je nehalo utripati ravno na prvi jesenski dan.

Za vedno nam boš ostal v dobru spominu!

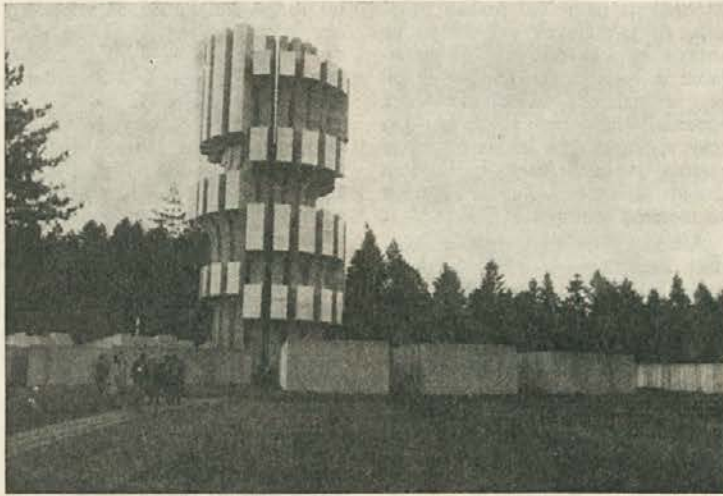
Sosed

### PROSNJA ZA STANOVANJE

Zdaj ko »gospa« sem in bom kmalu mama in atek ni le atek, ampak tudi mož zadeva s stanovanjem zdaj bo šla na nož, ker zdaj se za pravico ne borim le sama.

Smo praktično že trije državljani in za razvoj bodoči smo zelo v skrbeh in ker za zdaj (začasno) se valjamo po tleh, zahtevamo energično, še bolj kot lani.

Da, dajte nam že končno naš kvartir zdaj smo odločeni za boj do konca instanca vaša birokratska ne bo 'mela mir, dokler na stanovanjska vrata ne dobimo zvonca.  
»OSAT«



Spomenik padlim na Kozari

V kolektivu TOZD gozdarstvo Črna je že dalj časa vladalo zanimanje za izlet. Letos so bile dane tudi finančne možnosti. Izvršni odbor sindikata je pripravil dve možnosti izleta. Prva možnost je bil dvodnevni izlet do Nove Gorice, druga pa trodnevni izlet po poteh AVNOJ. Večina članov kolektiva se je odločila za izlet po poteh AVNOJ zato, ker je ta izlet vseboval veliko zgodovinskih in geografskih znamenitosti.

Izleta se je udeležilo 99 sodelavcev.

V deževnem sobotnem jutru, 13. oktobra 1979, sta nas odpeljala na pot dva Viatorjeva avtobusa. Vse do Zagreba nas je spremljalo slabo vreme in bali smo se, da nam bo prav vreme pokvarilo izlet. V Jasenovcu je bil naš prvi postanek, sprejelo nas je toplo jesensko sonce. Najprej smo si v posebni dvorani ogledali dokumentarni film, pozneje pa še spomenik žrtvam fašističnega nasilja v taborišču Jasenovac. Od tu nas je vodila pot dalje proti Kozari. Tudi tu smo videli film o bojih na Kozari in spomenik padlim. Prenočili smo v Banja Luki in se naslednje jutro spočiti ponovno odpravili na pot po slikoviti bosanski pokrajini. V Jajcu smo si ogledali dvorano II. zasedanja AVNOJ, džamijo in slap reke Plive. Naslednji postanek je bil v Drvarju. Ogledali smo si Titovo pečino, muzej in spomenik. Bili smo zelo presenečeni, ker je bilo v teh zgodovinskih krajih zelo veliko obiskovalcev — med njimi mnogo tujcev. Dalje nas je peljala pot proti Bihaću, kjer smo prenočili. Zjutraj pa smo si v Bihaću ogledali dvorano I. zasedanja AVNOJ in muzej. Obiskali smo tudi nacionalni park — Plitvička jezera. Iz Plitvic pa smo zadovoljni krenili proti domu.

Na izlet smo povabili tudi bivšega sodelavca tov. Miho Goltnika, ki je ob desantu na Drvar leta 1944 sodeloval pri obrambi Titove pečine. Tov. Goltnik se je izleta tudi udeležil in nam povedal marsikaj o bojih, posebno pa »o boju v Drvarju«.

Sindikatu, vodjema potovanja ter šoferjema tov. Poldetu in tov. Blažu se za varno in prijetno vožnjo prav lepo zahvaljujemo.

Keber Franjo

## Po poteh AVNOJ



Goltnik Miha pred Titovo pečino

## POTREBE PO NOVIH PROIZVODIH NA TUJEM TRGU

Zaradi dobre kvalitete in sorazmerno sprejemljivih dobavnih rokov plasira LESNA precej svojih proizvodov na srednjeevropskem trgu. Pri tem predstavlja problem cena naših proizvodov, ki mora biti v primerjavi s ceno tujih proizvodov konkurenčna.

Danes želimo posvetiti več pozornosti proizvodom, ki jih izdeluje Tovarna pohištva Pameče. Ta TOZD LESNE izvažajo precej del svojih proizvodov na zapadni trg. Izvoz oblog bo letos dosegel ca. 85.000 m<sup>2</sup>, prav tako pa bodo izvozili ca. 12.000 do 13.000 komadov furniranih podbojev. S temi količinami le delno odstopa od plana za letošnje leto. Ta zaostanek lahko delno upravičimo s tem, ker so v začetku leta kasnile dobave stropnih in stenskih oblog, za podboje pa je bilo premalo naročil iz tujine. Lahko bi rekli, da je bil plan za leto 1979 prenapet. Poseben problem je nastal, ko se je na zapadnem trgu pojavil podboj posebne izvedbe, lužen podboj, ki zahteva posebno kvaliteto barve in površinske obdelave.

V drugi polovici leta je delavcem v Pamečah uspelo, da so dosegli barvni ton in tudi površinsko so podboj obdelali tako, kot je kupec zahteval. Ni pa jim uspelo izdelati nove konstrukcije podboja. Novost tega proizvoda je v tem, da so vidni in nevidni deli sestavljeni pod kotom 45° (na zajezo). Novi podboj izgleda bolj estetsko kot ta, ki ga izdelujemo mi. Posebno privlačnost predstavlja sestavljanje tega podboja, ker lahko kupec podboj sam sestavi in montira.

Naš izvoznik Slovenijales Ljubljana je v ZR Nemčiji poiskal firmo, ki je bila pripravljena na pogovor z jugoslovanskim proizvajalcem podbojev. Ker smo edini, ki izvažamo podboje na nemško tržišče, so nam predlagali pogovor s firmo Grottemeyer v Altbergu. Ta firma proizvaja podboje na poševni spoj — zajezno.

Prvi pogovori, ki so bili le bolj informativni, so potekali konec maja 1979 v Altbergu. Firma Grottemeyer je zelo zainteresirana za sodelovanje z enim izmed jugoslovanskih podjetij.

V juniju sta lastnik te tovarne in njegov tehnični svetovalec obiskala tovarno v Pamečah. Ugotovili so, da je tovarna sposobna proizvajati zahtevano kvaliteto in količino podbojev. Potencialni kupec se je obvezal, da bo v najkrajšem času poslal cene, po katerih je pripravljen kupiti naše podboje, ki odgovarjajo njegovim zahtevam kvalitete in konstrukcije.

Ker naša tovarna nima ustreznih strojev in naprav za takšno prigrizovanje podbojev, so predlagali, da bi pri firmi Grottemeyer napravili te stroje. (Nadaljevanje na 12. strani)



Panorama mesta Jajce



Udeleženci izleta pred spomenikom v Drvarju

ker bo le-to proizvodnjo podbojev popolnoma opustil. Celotna vrednost vseh potrebnih strojev bi znašala ca. 480.000 DM. Naši strokovnjaki so si ogledali proizvodnjo v firmi Grottemeyer, Slovenijales pa naj bi pripravil pogodbo o dolgoročnem tehničnem sodelovanju s firmo Grottemeyer in pogodbo o nabavi strojev za proizvodnjo podbojev s poševnim spojem. Razprava o pogodbah naj bi potekala v Slovenji Gradcu v oktobru. Razvidno je, da si tovarna po tehnično-komercialni plati in izvoznik prizadevajo, da bi program v najkrajšem možnem roku realizirali. Firma Grottemeyer je postavila kot končni rok za začetek proizvodnje v Tovarni pohištv v Pamečah 1. 4. 1980.

Predlog pogodbe ima srednjeročni značaj; to je za dobo 5 let. V letu 1980 naj bi odvezli ca. 25.000 komadov, v naslednjih letih pa 45.000 do 50.000 komadov. Številka je imponantna, če pomislimo, da je to samo eden kupec. Že sedaj imamo zagotovilo, da če pričetno izdelovati podboje s poševnim spojem, bodo tudi sedanji kupci povečali naročila. Cena odgovarja našim zahtevam.

Pri nakupu strojev daje prodajalec kredit za dobo treh let, prvi obrok bi bilo treba plačati 6 mesecev po končni predaji strojev. S stroji je prodajalec pripravljen dati vso tehnično pomoč. Njegovi strokovnjaki bi uvedli proizvodnjo in tudi kasneje bi pomagali s strokovnimi nasveti.

Povzamemo lahko, da je tak način sodelovanja in prevzemanja tehnologije sorazmerno zelo poceni in vsaj za dobo 5 let ne bi povzročil rizika. V tem času pa obstajajo objektivne možnosti, da povečamo prodajo takšnega proizvoda na domačem trgu — sedanji, že zastareli program pa bi se počasi umikal.

Raziskave zapadnonemškega trga so pokazale, da se tudi največji proizvajalec podbojev v Zap. Nemčiji, firma WIRUS Güterslah, intenzivno pripravlja na proizvodnjo podbojev s poševnimi spoji.

Ta tovarna izdelava sedaj ca. 30.000 podbojev mesečno. Če želimo naše izdelke še izvažati na nemško tržišče, moramo torej nujno spremeniti proizvodnjo in znižati ceno tako, da bi naše izdelke prodajali kot drugorazredne. Naš renome na tem trgu pa je sedaj tako visok, da bi bilo neprijetno, prodajati proizvode tako poceni.

Prizadevanja za uvedbo novega proizvodnega programa so zelo pozitivna, ker bi le-ta pomagal sedanjim vsestranskim prizadevanjem za povečan izvoz in uravnoveščenje naše izvozno-uvodne bilance. Vso podporo je potrebno dati kolektivu, ki se prizadeva izpeljati tako zahtevano nalogo. Ta naj bo moralna, kot tehnična in finančna.

Naloga bo uspešno rešena le, če bodo vsi gospodarski in družbenopolitični činitelji pripravljani, da podpro novi proizvodni program.

Naj to ne bo le klic v sili, ampak poziv k sorazmernemu n treznemu premišleku.

Franc Krebs

## Razmišljanja o alkoholu in zdravljenju alkoholizma

V novembru, mesecu boja proti alkoholizmu, bi vam radi povedali nekaj misli dr. Hebra, terapevta kluba zdravljenih alkoholikov v Dravogradu. V svojem sestavku, ki ga je prebral na seji skupščine Kluba zdravljenih alkoholikov junija letos, razmišlja o človeku, ki ga je doletela nesreča, da je postal alkoholik, torej je zbolel in bi nujno rabil pomoč v obliki zdravljenja.

Kaj je torej alkoholna bolezen? Kdo je alkoholik?

Alkoholik je bolnik, ki je oboleval v naši prisotnosti. Iz družabnega pitja in popivanja je postal vedno večji suženj alkoholne omane. S tem, ko je vedno pogostejše segal po omami, je začel opuščati druga zadovoljstva. Postopoma je začel propadati na čustvenem, socialnem, kulturnem — skratka na vseh ustvarjalnih nivojih. Alkoholizem spremeni človeka v nesvobodno bitje, zaprt v ozek krog odvisnosti. V tem krogu tiči sam, obdan z zidovi obrambnega sistema, ki se kaže v zanikanju, minimalizaciji, racionaliziranju, agresivnosti, podkupljivosti itd. Tudi, če uvidi lasten propad, je nemočen, ne more iz svojega kroga. Običajno se vsak poskus abstinence konča neuspešno — uspe mu le za krajši čas. Potrebna mu je pomoč.

Alkoholiku lahko pomaga pravočasna kritika in vzpodbuda k samokritičnosti. Uspešni niso ne očitki, ne prošnje, pač pa samo odkrita beseda, ki je postavljena tako, da zahteva tudi takojšnjo spremembo obnašanja. Vse lahko dosežemo s pravočasnim zdravljenjem.

Pri zdravljenju katere koli bolezni je potrebno sodelovanje bolnika. Še koliko več sodelovanja in volje pa je potrebno pri zdravljenju alkoholizma. Stvar je še toliko težja, ker se bolnik boleznimi ne zaveda, za kar smo deloma sokrivci tudi mi, ker mu resnice nismo pripravljani povedati. Kdor hoče rešiti alkoholika, mora imeti moč, da ga usmeri v zdravljenje, tisto moč, ki je alkoholik sam nima. V času zdravljenja mu je potrebno moč vrniti, da bo lahko postal zdrav in srečen človek, svoboden, koristen sebi in drugim.

Velikokrat sam pristanek na zdravljenje ne pomeni tudi dejanske odločitve, ampak le spretno zrežiran umik pod okrilje medicine, dokler se problemi, ki jih je povzročil alkoholizem, nekoliko ne pozabijo.

Ne dvomimo v iskrenost bolnika, ki zagotavlja, da ne bo več pil, da želi trezno in urejeno živeti.

Mnogokrat pa je žal praksa pokazala, da tak človek pri sklepu ne vztraja in ponovno pije. Prigovarjanje in rotnenje, naj vendar ne pije, ne zaležeta. Alkoholik mora spoznati, da je res alkoholik. Do tega spoznanja pa lahko pride, če spozna svojo bolezen in bolezen drugih na zdravljenju, za katerega ga moramo motivirati.

Alkoholik je spremenjena osebnost. Zmotno pa je mišljenje, da to vselej pomeni surovost, vulgarnost... Tako posploševanje je velikokrat razlog, da je alkoholika težko motivirati za zdravljenje.

Alkoholizem ne načne vseh pozitivnih človekovih lastnosti naenkrat in tudi ne na vseh primerih enako hudo. Alkoholik pač dela napake, kot vsi drugi, le da so te napake vedno večje in vse pogostejše ter počasi pripeljejo tudi do kvalitativnih sprememb. Bolnik išče opravičila za svoja ravnanja in jih tudi dobi, vendar se vedno bolj zapira v svoj krog, prepričan o svojih pravicah, ki mu jih nihče ne sme krati. Postaja vedno manj cenjen, zapušča ga družina, problemi v službi in širšem okolju so vse težji. Tudi zdravstveno začne propadati.

Tekom zdravljenja je potrebno urediti in razrešiti vse probleme, ki so tekom bolezni nastajali. Prej se človek začne zdraviti, manj je problemov in tudi zdravstvene okvare so manjše.

Zdravljenje poteka sedaj bolnišnično ali ambulantno. V zadnjem času se je potrdilo dejstvo, da se lahko alkoholik uspešno zdravi in rehabilitira le v svojem vsakodnevnem okolju. V bolnišnici je bolnik pravzaprav skrit pred vsakodnevnimi problemi, ki pa seveda vsi naenkrat planejo na dan, ko se zdravljenec vrne v svoje okolje. Zato bomo morali tudi zdravstveni delavci racionalizirati delo na tem področju. Zdravljenje enega alkoholika v bolnišnici stane približno 15 starih milijonov. Ambulantno zdravljenje je veliko ceneje in pacient je ves čas v svojem delovnem okolju, se rehabilitira, sodeluje in živi s svojci, mora se spreminjati iz dneva v dan. Tudi iskreni in resni prijatelji mu lahko veliko pomagajo.

Organizacije, ki silijo alkoholika na zdravljenje v bolnico, nimajo prav. To se dogaja takrat, ko postane alkoholik v službi tako moteč, da ga hočejo odstraniti in se tako za silo oddahniti. Tik pred odpustom pravijo: »Naj bi šel v bolnico, tako bo v bolniškem staležu...«! To je seveda lažna socialna pomoč na tuj račun, ki pa v končni fazi škoduje alkoholiku in njegovi družini.

Alkoholika je potrebno predvsem pripraviti do resnične odločitve in želje, da bi se zdravil. Do te odločitve pa bo prišel takrat, ko res ne bo videl drugega izhoda. Takrat pa moramo storiti vse, da mu s svojo človečnostjo pomagamo in bliže ga bomo imeli, laže mu bomo pomagali. Pomagati pa mu je potrebno čim prej, ker dalj časa traja alkoholizem, hujše so posledice.

In nekaj o klubu zdravljenih alkoholikov v Dravogradu — (poročilo predsednika kluba).

Naš klub deluje dobrih 6 let. Doslej se je v klubu zdravilo 72 alkoholikov, od tega jih je 21 recidiviralo (ponovno zapadlo v alkoholizem). V letu 1978 je v klubu

bu redno sodelovalo 38 zdravljenec in 33 svojcev. Udeležba skozi vse leto je bila 85%. To nam potrjuje, da je delo v klubu dobro organizirano. V minulem obdobju smo se sestali 46-krat. Do nedavne sta v klubu delovali dve skupini. Zaradi vedno večjega števila članov in, ker je članov s petletnim stažem že kar lepo število, smo formirali posebno skupino, ki se sestaja enkrat mesečno in ima poseben program delovanja. Ostali dve skupini se redno sestajata tedensko. Enkrat mesečno pa se sestanemo vsi skupaj in pregledamo skupne probleme.

Skupine so sestavljene raznoliko: po stažu, kvalifikaciji, stroki, krajevni pripadnosti itd. Vse pa nas povezuje želja po čim uspešnejšem zdravljenju in rehabilitaciji.

Ko se oziramo nazaj na prehojeno pot, lahko ugotovimo, da ni vzrokov za malodušje. Nasprotno! Vsem lahko dokažemo, da smo sposobni spoprijeti se z vsemi nalogami, ki nam jih sestavlja program rehabilitacije.

Kakor druga leta, smo tudi v minulem letu izkoristili razne priročnosti za medsebojna srečanja izven kluba: piknik pod Uršljo goro in pohod na Raduho in izlet v Trento. Taka srečanja so bila in bodo spodbuda za naše uspešnejše delo.

Na naših sestankih mnogokrat govorimo o težavah, ki jih imamo zdravljenji v svojih delovnih organizacijah. V zadnjem času opažamo sicer nekaj napredka na tem področju s tem, da se izvajajo delni preventivni ukrepi in zgodnejše odkrivanje in zdravljenje alkoholikov, vendar vse kaže, da bodo ti ukrepi sčasoma pozabljeni.

Ni naš problem, da bi s prstom kazali na probleme, ki se javljajo v delovnih organizacijah, v družini ali družbi, ampak, da ustvarjamo zdrave, razumne in družbeno aktivne člane, ki bodo s svojim obnašanjem dokazali, da je zdravljenje v vsakem primeru nujno in uspešno le takrat, kadar se za zdravljenje aktivno zavzamejo tudi svojci in vsa sredina, v kateri alkoholik živi in dela. Našo uspešno rehabilitacijo moramo dokazati predvsem zaradi tega, da nas delovna okolica sprejme kot enakopravne državljane, kot ljudi, ki vztrajno izgubljajo pečat bolnika — alkoholika.

Tov. predsednik je svoje poročilo končal z besedami:

»Trdno sem prepričan, da je oblika zdravljenja alkoholizma, kot je pri nas v klubu, najuspešnejša oblika zdravljenja alkoholikov. Dosegli smo zelo veliko, potrebno pa je doseči še več. Zahvala naj velja vsem družbenopolitičnim organizacijam, delovnim organizacijam in drugim, ki so na naše delo vplivali in nas vspodbujali ter dajali moralno podporo.

Posebna zahvala gre našima terapevtoma dr. Hebru in sestri Markelj! Čestitamo njunemu uspehu, v katerem sta potrdila, da ima zdravljenec možnost za uspešno rehabilitacijo, za srečno in zdravo življenje. Na koncu še zahvala vsem našim svojim in ženam, ki so se v procesu zdravljenja trudili, da smo dosegli zopet zaupanje in njihovo ljubezen ter urejeno življenje, osvobodeno alkoholne more.«

Referent za zdr. vzgojo  
Nada Kadiš



Kotnik Rudi



Šapek Jože

## Zimska idila

Na slikah sta junaka dva,  
ki skoraj bi po gobe šla  
in to sred zime in snega.

### I.

Na žagah lesa ni,  
tudi »Iverka« stoji,  
treba nekaj bo storiti  
ali pa z izgubo se boriti.

Se Rudi in Jože zmenita,  
da v goro po les pojmeta,  
in z MAN-om v sneg se zapodila.  
verige brž sta nataknila

Vožnji opravljene sta dve  
le ena še pred njima je,  
a ker sneg kar pada, pada,  
nastala bo težava.

Ko les sta tretjič naložila,  
že strah sta začutila,  
kako bo dol v dolino šlo,  
če že sem gor ni b'lo lahko?

Ko MAN do »ride« pride,  
v sneg se ves zarine,  
Rudi z volanom se bori,  
Jože od strahu kriči.

»Ven skoči, Jožek!« Prosi Rudi,  
ko že odpira svoje duri,  
Jože pa, ne bodi len,  
še pred njim je prišel ven.

Ko se v snegu znajmeta,  
se dolgo nemo gledata,  
saj videla sta jo ...  
mahala je s koso.

Če merilec in šofer  
ven ne bi poskakala,  
lahko bi širša javnost  
o njej več prebrala.

Pri vsem tem pa je sreča ta,  
da v avtu sta le dva bila,  
če v njem bi še ta tretji bil,  
nekje pod zemljo zdaj bi gnil.

Globoko v grapi MAN leži,  
sneg že pokriva mu kosti,  
sreča ga je zapustila,  
usoda zanj se ni zmenila.

Miličnik kraj si ogleduje  
in nekaj v knjigo zapisuje,  
je vzrok nesreče ta,  
ker cesta ni b'la splužena?

Za danes naj bo dosti,  
ker mokri smo do kosti,  
jutri pa nadaljujemo  
in malo posvetujemo.

### II.

Drugi dan že zgodaj  
sonce najde reševalce,  
ko pihajo si v roke  
in brišejo nosove.

Vrvi so dobro navezali,  
les pa na frato posekali,  
še vlako malo uredili,  
MAN-a čez potok potegnili.

Na cesti on je stal,  
grd vitez je dajal,  
saj to ni MAN, Madona,  
le-za »odpad« bo še — ni dvoma.

Smo MAN-a navezali  
in Maksu »čez« ga dali,  
da varno vleče ga v dolino,  
kjer pozneje se dobimo.

Pri ognju so ostali  
Ivan, Dani, Mani,  
nekaj pa jih je odšlo,  
ker ni dela več bilo.

Ko vse smo pospravili,  
vsi Kot smo zapustili,  
saj medtem se je znočilo  
in močno že v ušesa brilo.

Prva je nesreča mimo,  
mi pa nekaj si želimo,  
da naj zadnja bo,  
zato se vsi potrudimo.

### III.

Nesreča dolgo ne počiva  
to stara je resnica,  
zato že čez dva dni  
na akcijo smo zopet šli.

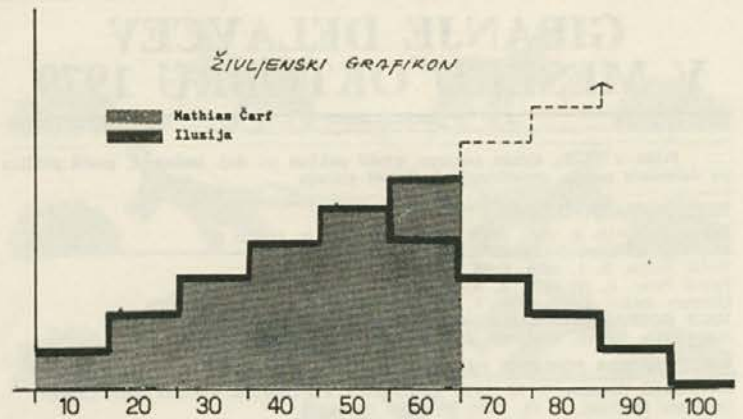
Nekje v Mislinji bil je kraj,  
kjer drugi MAN je našel raj,  
ko na Dolenjsko smo zavili,  
še TAM-a kmalu smo zgubili.

Sneg sledove je zakril,  
čas bo rane zacelil,  
povesti te pa ne bo kraj,  
dokler bo še lesa kaj.

M. Čuješ



Na vlaki MAN je stal  
grd vitez je dajal!



Za vse poprečne je zemljane  
življenjski tale grafikon brez vsake cime,  
koroški dren pa radi trme znane  
ne bo priznal, je iz pretrde žime.

Se spustil je počas' na štengo šesto  
ne, to pa ne, ker se še vedno dviga,  
kje zanj je pol poti, ga zdaleč še ne briga,  
vsekakor šesta štenga ni še pravo mesto.

Morda bo tam pri stotih že na polovici  
razume se seveda, da mu to želimo,  
na vsak način pa kar pri tejle steklenici  
mu vsi čestitajmo in z njim se veselimo,  
ker čakati še štir-deset na nove flaše  
ne bo dovolilo vsem skupaj zdravje naše.

»O« — OSAT in druge zdravilne rastline!

## Obnova domovine

V roke mi je prišel zanimiv poziv k tekmovanju, namenjenemu obnovi naše porušene domovine iz oktobra leta 1945, izrečen v verzih tedanje SINDIKALNE PODRUŽNICE LESNE INDUSTRIJE LIČEN na Prevaljah. To je začetek sedanje TOVARNE POHISTVA PREVALJE, takrat pa je bila tu žaga.

Mirno lahko rečem, da so se takemu klicu delavci z veseljem odzivali. Nihče ni vprašal, kakšna bo višina »točke«, kakšno bo plačilo.

Takratni gateristi, cirkularisti so bili delovni prijetni možje, delali so v težkih pogojih, na strojih o katerih ni več duha ne sluha. Moderni stroji, kateri danes lajšajo delo delavcem so bili takrat le sanje. No tak je bil poziv:

### 1. Gateristom zakličemo tako:

Hlodi naj gredo skozi stroj na tekočem traku to temelj tekmovanja je V... o... bratu. (gaterist je nekam resen, najbrž se jezi na macesen)

### 2. Cirkularistom:

Zakličemo podobno; Lepo blago naj bo — ostrorobno. Le III. in IV. klasa in deske rebraste Lahko so lesičaste.

3. Brusača pridno brusita le včasih malo preveč sta šrajtala, ker blago mora imeti mero - tudi v debelini, poleti in pozimi. To zakon dela naj vsem bo trd, Da ne bo prišel nekdo in rekel To je škart.

### 4. Strojnika: bosta gledala,

da dosti bo tur. Saj pridna in zvesta možakarja delata po 12 ur.

### 5. Vsem ostalim

Pa zakličemo, hajd veselo na delo, da tekmovanje naše, tudi kaj uspeha bo imelo.

Sindikalna podružnica lesne industrije Ličen, predsednik

Sušnik Franjo — lesni manipulant (oktobra 1945)

Prepričana sem, da kateri od teh delavcev še prebira naš list Viharnik, pa mu bo morda ta prepis v veselje.

V. Gerl



Globoko v grapi MAN leži,  
sneg že pokriva mu kosti!



Vrvi smo dobro navezali,  
les pa na kratko posekali!

# GIBANJE DELAVCEV V MESECU OKTOBRU 1979

Prišli v TOZD, datum nastopa, profil poklica po dej. izobrazbi, profil poklica po delovnem mestu, organizacija iz katere prihaja

## TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Kotnik Rudi, 19. 9. 1979, K, K, TOZD transport in servisi  
Strmčnik Zdravko, 3. 10. 1979, K, K, iz šole  
Vrtič Anton, 3. 1. 1979, K, K, iz šole  
Petrič Peter, 3. 10. 1979, K, K, iz šole  
Obretan Janko, 3. 10. 1979, K, K, iz šole  
TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI  
Helbl Ivan, 15. 10. 1979, KV, KV, iz šole

## TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Merzdovnik Romana, 1. 10. 1979, KV-kuharica, PK-kuharica, Kompas Slov. Gradec  
Dobroshi Nexhdet, 8. 10. 1979, SS-glmn. maturanant  
Bunjevac Peter, 8. 10. 1979, KV-ključavničar, PK-pom. pri stroju  
Juvan Viktor, 11. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri str., iz šole  
Kupljen Silva, 10. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri str., Gorenje Muta  
Stana Mirko, 11. 10. 1979, SS-glm. maturanant, KV-skladiščnik  
Škerget Ivan, 11. 10. 1979, KV-progar, PK-pom. pri stroju, Gorenje Muta  
Mravljak Drago, 16. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri stroju, KZ Vuzenica  
Pepevnik Nada, 16. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju  
Muller Ljubica, 17. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju, Tovarna meril Slovenj Gradec  
Habar Romana, 18. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju  
Švab Rudolf, 22. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. ključ., TUS Slov. Gradec  
Goetenčnik Dušana, 22. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri str.  
Tomic Venčeslav, 22. 10. 1979, KV-rudar, PK-pom. pri stroju, Železarna Ravne  
Šnabl Mihaela, 22. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju, Tekstilna tovarna Otiški vrh  
Škorjanc Vladimir, 25. 10. 1979, SS-lesni tehnik  
Pintar Zdenka, 25. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri str.  
Škodnik Stefka, 25. 10. 1979, KV-delavka, PK-čistilka  
Kardoš Slobodan, 29. 10. 1979, KV-prodajalec, PK-pom. pri stroju

## TOZD TOVARNA OKEN PODVELKA

Mavc Vinko, 1. 10. 1979, KV, KV, prva zaposlitev  
Ratat Ivan, 1. 10. 1979, NK, PK, Gorenje Muta  
Vargovič Božo, 15. 10. 1979, NK, PK, prva zaposlitev

## TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Oblak Benjami, 6. 10. 1979, KV, KV, Avtoprevoz Dravograd  
Radoš Ivan, 8. 10. 1979, NK, NK, prva zaposlitev  
Krivec Franc, 12. 10. 1979, NK, NK, Gorenje Velenje

## TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Granda Ivan, 1. 10. 1979, KV-ključavničar, KV-ključ. Monter Dravograd  
Navodnik Vinko, 4. 10. 1979, NK-pom. delavec, NK-pom. delavec, Tovarna usnja  
Pogorevc Drago, 8. 10. 1979, VSS-inž. stroj., VSS-tehnični vodja, Gorenje Velenje

## TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE

Jerome Marija, 18. 10. 1979, NK-čistilka, NK-čistilka, TOZD TIP Otiški vrh

## DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA

Skledar Borut, 1. 10. 1979, NS-delavec, NS-delavec, prva zaposlitev  
Trtnik Vlasta, 6. 10. 1979, VSS-ekonomist, VSS-ekonomist, Hidromontaža Maribor  
Jusup Darja, 15. 10. 1979, SS-gimnazijski maturanant, VSS-planer, analitik, Turist hotel Zadar  
Zakeršnik Marija, 15. 10. 1979, SS-administrativni tehnik, SS-administrativni tehnik, TOZD blagovni promet  
Lauko Breda, 16. 10. 1979, SS-gimnazijski maturanant, SS-mehanograf, prva zaposlitev  
Kutin Bogdan, 29. 10. 1979, VS-gozdarski inženir, SS-gozdarski inženir, prva zaposlitev

Ošli iz TOZD, datum prenehanja dela, profil poklica po dej. izobrazbi, profil poklica po del. mestu, organizacija v katero odhaja

## TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Pečovnik Franc, 31. 10. 1979, K, K, Rudnik Mežica

## TOZD GOZDARSTVO RADLJE

Jamnik Danica, 19. 9. 1979, NK, KV, Tovarna Muta  
Kos Antonija, 10. 9. 1979, NK, KV

## TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Dražnik Julijana, 2. 10. 1979, NK, PK

## TOZD ŽAGA VUHRED

Hribernik Miha, 1. 10. 1979, KV, KV, upokojitev

## TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Dajič Muhiba, 21. 9. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju  
Dajič Ilašim, 25. 9. 1979, KV-delavec, PK-pom.  
Kališnik Kristina, 10. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju  
Velič Hasan, 12. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri stroju  
Zavodnik Angela, 12. 10. 1979, KV-delavka, NK ročno čiščenje  
Sančanin Đoko, 15. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri stroju  
Sančanin Jadranko, 3. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri stroju  
Bilič Marinko, 15. 10. 1979, KV-metalostrugar, PK-pom. pri stroju  
Cigliarič Dubravka, 18. 10. 1979, KV-delavka, PK-pom. pri stroju  
Velič Sebiha, 19. 10. 1979, KV-delavka, NK-ročno čiščenje  
Bešič Fikret, 23. 10. 1979, KV-delavec, PK-pom. pri stroju  
Sidar Ivan, 26. 10. 1979, KV-lesni delavec, PK-manip. za odp. got. izdelkov — umrl  
Vratar Franc, 31. 10. 1979, KV-delavec, PK-vrtanje za ležaje, upokoj.  
Kranjc Marjan, 31. 10. 1979, KV-ključavničar, PK-pom. pri stroju Fecro, Sl. Gradec

## TOZD TOVARNA OKEN PODVELKA

Perc Jože, 28. 9. 1979, NK, PK  
Harak Gojko, 11. 10. 1979, NK, PK  
Samoborec Stepan, 11. 10. 1979, NK, PK  
Vajs Feliks, 30. 10. 1979, NK, PK  
Zupančič Franc, 30. 10. 1979, NK, PK

## TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTIŠKI VRH

Uršej Franc, 30. 9. 1979, PK, PK, upokojitev  
Namesnik Danilo, 8. 10. 1979, NK, PK TOZD TP Pameče  
Šatur Marjana, 14. 10. 1979, SS, KV, Carina Maribor  
Jerome Marija, 17. 10. 1979, NK, PK, TOZD centralno lesno skladišče  
Rudolf rBanko, 24. 10. 1979, KV, KV, Monter Dravograd  
Anželak rFnc, 31. 10. 1979, KV, KV, Kom. podjetje Slovenj Gradec

## TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Fajt Franc, 1. 10. 1979, KV, KV, Železarna Ravne  
Sabljo Zdravko, 25. 10. 1979, KV-delavec, NK-delavec

## TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Smolnikar Betka, 1. 9. 1979, KV, SS

Stanje delovne sile dne 30. 10. 1979	M	Z	SKUPAJ
TOZD gozdarstvo Slovenj Gradec	42	4	46
TOZD gozdarstvo Mislinja	62	4	66
TOZD gozdarstvo Črna	146	13	159
TOZD gozdarstvo Radlje	134	19	153
TOK Slovenj Gradec	37	1	38
TOK Radlje	30	5	35
TOK Ravne	31	8	39
TOK Dravograd	15	3	18
TOZD žaga Mislinja	48	7	55
TOZD žaga Otiški vrh	54	10	64
TOZD žaga Mušenik	41	7	48
TOZD žaga Vuhred	73	5	78
TOZD TP Pameče	69	101	170
TOZD TP Prevalje	185	178	363
TOZD TSP Radlje	75	23	98
TOZD TO Podvelka	98	96	194
TOZD TIP Otiški vrh	194	26	220
TOZD gradnje Slovenj Gradec	69	7	76
TOZD transport in servisi	144	10	154
TOZD centralno lesno skladišče Otiški vrh	40	5	45
TOZD Nova oprema Slovenj Gradec	183	135	318
Delovna skupnost za opravljanje del skupnega pomena	73	144	217
TOZD gostinstvo in turizem	10	15 + 3 v	25 + 3 v
TOZD blagovni promet Slovenj Gradec	59	46	105
<b>SKUPAJ</b>	<b>1912</b>	<b>872</b>	<b>2784</b>

Darinka Urbanč

## O ZGODOVINI TRANSFUZIJE KRVI

V dnevnem časopisju, televiziji in drugih medijih javnega obveščanja lahko skoraj dnevno zasledimo pozive ljudem, naj darujejo svojo kri transfuzijski službi v zdravstvu. V današnji medicini si skoraj ne moremo zamisliti zdravstvene dejavnosti brez transfuzije krvi. Pri vsak dan številnejših poškodbah, velikih operacijah in težkih porodih poleg zdravnikovega znanja in spretnosti nadomestna kri v resnici rešuje življenja. Ta medicinski poseg je danes že nekaj tako vsakdanjega, da kar ne moremo misliti, da je ta dejavnost pravzaprav zelo mlada, pa čeprav sega ideja o nadomestitvi izgubljene krvi več stoletij nazaj.

Transfuzija krvi kot pojem prelivanja krvi iz zdravega organizma v oboleli je stara približno 350 let, medtem ko je ideja nadomeščanja izgubljene krvi s človeško ali živalsko stara vsaj 2000 let. O tem nam poročajo razni mitološki zapisi oziroma dokazujejo običaji pri zaostalih plemenih v Avstraliji še danes, ko dajejo starcem piti kri zdravih mladeničev. Ohranjeni so podatki o starih Grkih, ki so dajali izkrvavljenim vojakom na bojiščih piti živalsko kri. Ta misel o nadomestitvi krvi ima sicer nekaj skupnega z današnjim pojmovanjem potrebe po nadomestitvi izgubljene krvi, čeprav so jo v preteklosti uporabljali predvsem v druge namene.

Pri nekaterih plemenih Južne Amerike je bila nekoč najpopularnejša metoda izganjanja duhov iz človeka s pušča-

njem »bolne« krvi in nato nadomestitev le-te z živalsko krvjo, predvsem s krvjo mladih telet. Stari Egipčani so smatrali kopanje v živalski krvi za postopek pomlajevanja in vračanja življenjske sile. Stari Rimljani pa so z navdušenjem pili kri v arenah ubitih gladiatorjev, da si pridobe pogum.

Naš znani Krjavelj iz Jurčičevega »Desetega brata« je tudi svoji kozi Liski pušal »pregrešno kri«, ko mu je uhajala na graščakovo deteljo.

Tehnika prelivanja krvi v pomenu današnje transfuzije začena v drugi polovici 17. stoletja. Prva, v literaturi opisana, transfuzija krvi v zdravilne namene je bila izvedena leta 1490. Papežu Inokentiju VIII. so zdravniki izvedli transfuzijo, ko je bil na smrtni postelji. Trem zdravim mladeničem so odvzeli kri in jo dali umirajočemu. Ni natančno znano ali so to kri vbrizgali v žile ali jo je bolnik popil. Znan pa je rezultat: umrli so vsi štirje prizadeti — sprejemnik in dajalci. Zdravniki, ki so bili udeleženi pri transfuziji, pa so bili izgnani iz Rima. Leta 1667 so napravili transfuzijo krvi nekemu duševno prizadetemu bolniku. Vbrizgali so mu tri mlade ovce. Kri te mirne živali naj bi pomirila vznemirjenega bolnika. Ta transfuzija je bila celo demonstrirana zdravnikom londonskega kraljevskega kroga. Istega leta opisujejo podobno transfuzijo pri mladeniču, ki je ponorel zaradi nesrečne ljubezni. Dali so mu telečjo kri, ki naj bi zaradi svoje »mirnosti in svežine po-

gasila vrenje njegove krvi«. Rezultat te transfuzije ni opisan.

V tem času je prevladovala ideja, da mora biti dajalec domača žival, predvsem jag-nje zaradi svoje mirnosti. Pri takratnih transfuzijah so naj-prej bolniku spustili »bolno« kri in jo potem nadomestili z »zdravo«. Seveda takrat še ni bilo ničesar znanega o prenos-ljivosti prejemnikove in da-jalčeve krvi, predvsem pa o krvnih grupah. Ker zaradi tega večina takratnih transfuzij ni imela uspeha, so se vse končale ponavadi z žalostnim koncem. Oblasti so zato trans-fuzijo prepovedale.

Te prepovedi so trajale vse do začetka 19. stoletja in vsak poskus označujejo kot šarla-tanstvo.

Prvi zdravnik, ki se je po-novno ojunčil in pričel dajati človekovo kri, je bil Anglež James Blundell, ki je tudi skonstruiral aparat za trans-fuzijo. Kri je odvezemal zdravi-m in močnim osebam in jo s pomočjo svojega aparata vbrizgal bolnikom, predvsem močno izkrvavljenim porodni-cam. To je bila predvsem prva medicinska indikacija za transfuzijo. Svoje izkušnje je objavil leta 1829. Tem izkuš-njam so postopoma začeli sledi-ti tudi drugi zdravniki, ven-dar le z delnimi uspehi.

Leta 1901 znameniti Land-steiner opiše, da v krvi obsto-jijo anti-A in anti-B telesa, ki igrajo odločilno vlogo pri strjevanju krvi. Zaradi tega odkritja je dobil Nobelovo na-grado. Njegovi sodelavci so v tej smeri uspešno nadaljevali

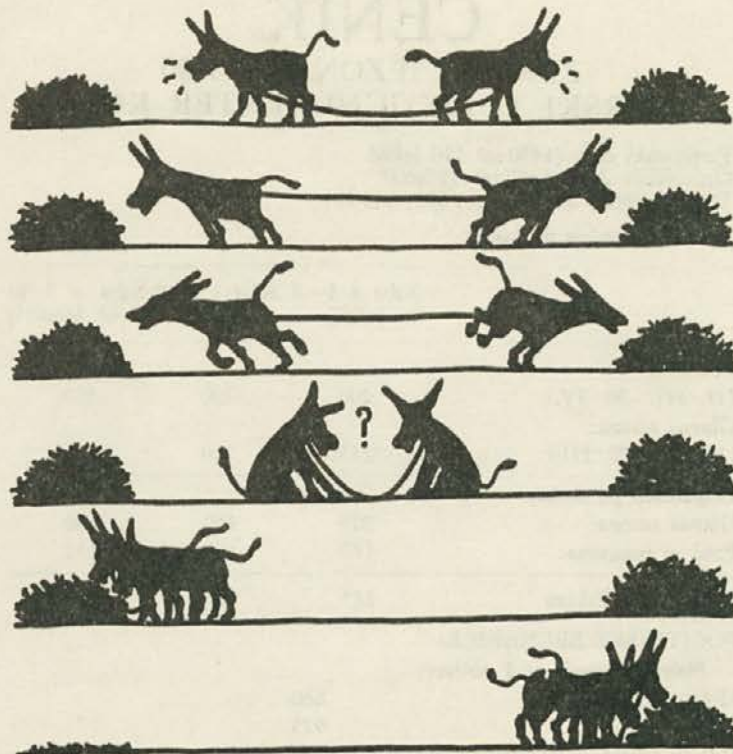
in opisali pri ljudeh 4 krvne grupe, kar je za uspešnost transfuzije krvi odločilnega pomena. Dokazali so, da mo-rata sprejemnik krvi in daja-lec imeti v krvi enaka proti-telesa, ker sicer pride do str-jevanja krvi v žilah, kar po-vzroči smrt.

Znanstveniki — hematologi, so tekom let odkrili v človeški krvi še druge pomembne fak-torje. Predvsem odkritje tako imenovanega Rh-faktorja je odločilnega pomena. S tem so bile pojasnjene tudi do takrat nerazumljive smrti novoro-ječkov, oz. že odmiranje še nerojenega ploda.

V Jugoslaviji je bila oprav-ljena prva uspešna transfuzija leta 1916, vendar vse do leta 1930 po bolnicah ni bilo pra-vega navdušenja za transfu-zijo. Šele z odkritjem snovi, ki preprečuje strjevanje krvi, je ta dejavnost medicine počasi naraščala. Druga svetov-na vojna je dala najširšo mož-nost in seveda tudi potrebo po transfuziji krvi. Pogoji za uspešen razvoj te dejavnosti v medicini so: odkritje štirih krvnih grup, podgrup in tako imenovanega Rh-faktorja ter možnost konserviranja in hi-trega transporta.

Po II. svetovni vojni so se naglo ustanavljali številni transfuzijski centri. Naporne raziskave lastnosti krvi, njena biokemična sestava in imunološke lastnosti so znanje o transfuziji pripeljale do take višine, da danes nihče več ne pomisli na nevarnosti, ki so včasih pretile bolniku ob transfuziji krvi.

Prim. dr. Janez Platcer



Lahko sta se odločila, ko sta samo dva, nas pa je 24.



narisala:  
Mihaela Lenart



Urejena pokopališča na Norveškem — lahko nam bi bila za vzgled



#### NASI VOJAKI

Tokrat vam predstavljamo Jožeta Lenarta, doma iz Raduš pri Slovenj Gradcu. Jože je delavec delovne skupnosti za opravljanje del skupnega po-mena Lesne Slovenj Gradec. Sedaj služi vojaški rok v Bi-toli.

Dekleta, fantje in sodelavci, pišite mu na naslov:

JOŽE LENART  
V. p. 9190/14  
97002 BITOLA  
Makedonija

# CENIK

## ZIMSKA SEZONA 1979-80

### GORSKI TURISTIČNI CENTER KOPE

Partizanski dom (1450 m) 110 ležišč  
 Grmovškov dom (1380 m) 55 ležišč  
 Telefon: (062) 842 561, 841 391, 842 391

#### Polni penzion po osebni:

	Soba z 1-2 ležišči	Soba s 3-4 ležišči	Soba s 5 in več ležišči
<b>Posezona:</b> (21. III. - 30. IV.)	200	190	165
<b>Glavna sezona:</b> (15. XI. - 20. III.)	235	210	190
<b>Polpenzion po osebni:</b>			
Glavna sezona:	205	180	160
Pred in posezona:	170	160	135
Nočnine z zajtrkom	145	132	110

#### POČITNISKE BRUNARICE:

##### Najem brunaric za 1 nočitev:

M-4 (4 ležišča)	660
M-5 (7 ležišč)	925
M-8 (9 ležišč)	1190

##### Polni penzion v brunaricah:

Glavna sezona	290
Posezona	260

#### POPUSTI:

Otroci do 7. leta starosti imajo 30% popust na penzijske cene. Penzijske cene veljajo za bivanje v hotelu 3 dni in več. Turistično takso in zavarovanje je treba doplačati. V sobah je hladna in topla voda. Na voljo so skupne prhe. Brunarice imajo prhe in WC ter kuhinjo.

#### ZIČNICE GTC KOPE

Vlečnica	Dolžina m	Višinska razlika	Kapaciteta smuč./uro	Nadm. viš. zg. postaje	Cena za 1 vožnjo
Kaštivnik	1420	480	1010	1490	15
Mala Kopa*	340	42	1020	1525	5
Kopnik	731	228	900	1525	8
Pahernik	671	200	900	1533	8
Velika Kopa	257	37	600	1540	4
Pungart*	1100	171	900	1540	12
Sedlo*	270	35	600	1417	4

#### DOLINSKE ZIČNICE

Vlečnica	Dolžina m	Višinska razlika	Kapaciteta smuč./uro	Nadm. viš. zg. postaje	Cena za 1 vožnjo odrasli	Cena za 1 vožnjo otroci do 10. l.
Rahtel I* (Sl. Gradec)	780	272	1010	670	8	7
Rahtel II (Sl. Gradec)	221	31	513	670	2	1
Mislinja	440	90	720	692	5	4
Vuhred	410	125	720	492	5	4

\* Osvetljeno smučišče

#### ROKOVNE VOZOVNICE

	Odrasli	Otroci do 10. leta starosti
Dnevna vozovnica	120	80
Poldnevna vozovnica	80	50
Tedenska vozovnica	650	550
Prenosna sezonska karta za kolektive	4000	
Sezonska vozovnica	2200	1600
Nočna vozovnica	80	50
Penzijska vozovnica	70	70
Smučarski paket (za skupine najmanj 30 otrok do 14. leta - velja samo ob delavnikih)		70

Člani smučarske zveze imajo 10%

Dnevna vozovnica

Poldnevna vozovnica

#### SMUČARSKA SOLA:

- individualna ura	1091981
- 1 dnevni tečaj - 3 ure	80
- weekend tečaj - 2 x 2 uri	130
- petdnevni tečaj - 5 x 2 uri	250

Za tečaj je potrebno najmanj pet oseb. Organizira se po dogovoru.

#### IZPOSOJNINA:

	din	dnevno
- smuči	50	
- palice	10	
- čevlji	20	
- sanke	20	

Po kratkem premoru so se zopet oglasili otroci slovenjegraške bolnišnice. Tokrat nam predstavljajo grafično delo:

»Zrno do zrna« Dolinšek Blažke - original linorez. Štirinajstletna Pečolar Alja pa je takole izrazila svoje misli o mednarodni razstavi »Otroci za boljši svet«.



Dolinšek Blažka, Zrno do zrna, linorez

## Za boljši svet

Letos je mednarodno leto otroka. Zato so v Slovenj Gradcu priredili razstavo, na kateri so bila razstavljena najlepša likovna dela otrok z vsega sveta. Videli smo, kako so si različni otroci podobni. Vsi so v sliki in risbi poskušali prikazati tisto, kar jim je všeč, česar si najbolj žele.

Ko sem hodila po razstavi in si ogledovala slike mojih vrstnikov, se mi je zazdelo, da so mi postali bližji, kakor da jih že dolgo poznam. Gledala sem portret deklice z Japonske, pa sem si jo poskušala zamisliti. Popotovala sem k otrokom Sovjetske zveze, obiskala sem otroke Egipta, Danske, Jordanije, Finske, Argentine, Litve, Nigerije...

Lep je tudi občutek, da nas odrasli opazijo, da se jim zdi vredno, na razstavi tolikšnega obsega predstaviti otroška dela.

Dejali so nam, da je to leto drugačno od vseh ostalih, dejali so nam, da lahko v tem letu na glas

povemo svoje želje. Dejali so nam, da bo v tem letu veliko več storjenega za nas. Razstavo v Slovenj Gradcu sem občutila kot darilo odraslih v mednarodnem letu otrok.

Gledam skozi okno bolnišnice. Listje z drevja odpada. Pade eden, pade drugi, pa se zdi, da se dnevi utrinjajo, padajo hitro. Leto mineva, naše leto... naše leto gre h koncu. Pa naše želje? Ali ne bi bilo lepo, če bi lahko povedali vsem otrokom sveta:

- V Slovenj Gradcu smo imeli čudovito mednarodno likovno razstavo: »Otroci za boljši svet«!

- Ni več lačnih otrok na svetu!

- V Slovenj Gradcu smo v mednarodnem letu otroka dogradili otroško bolnišnico!

Listje še kar pada. Z vsakim listom pade delček naše želje na tla. Ali bo obležalo na tleh?

Pečolar Alja, 14 let  
 Otroški oddelek bolnišnice Slovenj Gradec

070 489(497.12 Slovenj Gradec



1091981